

דריהבית

שמורה
קהילת העובדות החרדיות הגדולה בישראל

גיליון 37
ניסן
תשפ"ב

אשרי מי שגדל בתורה

הרב י.ד. שליט"א
מקרב אל עולמנו השגות מבהילות
של עמל ושקיעות

חיים שיש בהם

**אבא
של כולם**
הגה"צ רבי מרדכי פיש שליט"א
מנהל רוחני בישיבת
"עטרת שלמה" לצעירים בבני ברק
משרטט' מתאר את דמותו של
מנהיג - אבא רחום

גליון מיוחד
יוצא לאור לקראת
יום השלושים לפטירתו
של מרן שר התורה
זצוקלה"ה

דרכי ציון אבלות

הגב' שי הלר מעניקה אבני דרך
בינות למרצפות רחוב רשב"ם
של פעם ושל היום

06

אשרי מי שגדל בתורה

הרב י.ד. שליט"א מקרב אל עולמנו השגות מבהילות של עמל ושקיעות

11

אבא של כולם

הרב מרדכי פיש שליט"א משרטט מתאר את דמותו של מנהיג אבא רחום

14

דרכי ציון אבלות

הגב' ש' הלר מעניקה אבני דרך בינות למרצפות רחוב רשב"ם של פעם ושל היום

- [04] **בית ועד**
מדור הלכה
- [06] **אשרי מי שגדול בתורה**
הרב י.ד. שליט"א
- [11] **אבא של כולם**
הרב מרדכי פיש שליט"א
- [14] **דרכי ציון אבלות**
ש. הלר
- [18] **רגלי חסידי**
רינה יגר
- [20] **ד"ש | דף שמורה**
לאה ראם
- [24] **ר' חיים**
לאה גריינמן
- [29] **ר' חיים שלי שלך...**
חני מייערס

- [32] **שש מצות תמידיות**
רחלי לבל
- [34] **ותן חלקנו**
- [835] **התיצבו וראו**
תמר הלר
- [36] **תתחדשי**
חני מייערס
- [38] **סיפור חודשי**
רחלי נוסבוים
- [41] **באה לשדה**
אסתר רוזנטל
- [43] **מועדפים**
מתוך מרחב פעילות השמורה

* במהדורה המודפסת בלבד
 ** תוכן חלקי מתוך המהדורה המודפסת

"מה אנחנו יכולים ללמוד מחיי רבי חיים? שאלנו בשבעה את בתו של מרן זצוק"ל.

"לעשות בזריזות" היא ענתה, "תמיד אמר לנו - אתם צריכים לעשות משהו? תתחילו במשהו ותעשו" ואכן, הדרך היחידה להגיע להישגים גבוהים, זה פשוט להתחיל לעשות.

וזה מה שהביא אותנו לנסות ולהעזי להוציא גיליון לזכרו. שוחחתי עם הרבנית קנייבסקי, מי שהיתה שם בבית בכל השנים הללו - ואפשרה לבית הגדול להתקיים מאחורי הקלעים - והתרגשתי לשמוע ממנה איך מכל הכאבים שבעולם, בחר רבי חיים לציין באוזני הרופאים "כואב לי כשאני לא מצליח ללמוד"

חיים גדושי עשייה, ללא הפסק, תורת חיים.

הדברים הללו הדהדו באוזננו והפיחו בגיליון רוח חיים. בחרנו לגנוז את מרבית הגליון שהוכן מראש לקראת ניסן ולהגיש בפניכן גיליון מיוחד שיקרב את הגבוהות הזאת - קצת יותר קרוב להשגות שלנו, במקום בו אנחנו נמצאות בדרך העולה בית קל.

אספנו עבורכן ממעגלים עוטפים של חברות הקהילה, דברים מיוחדים המאפשרים לנו נגיעה בעולמות גבוהים. תלמידי חכמים שהקדישו מזמנם היקר עבורינו, בעלים ואבות של חברות שמורה. 'אמא של' - משרטטת קווים ייחודיים מזווית ראייה אחרת והרהורים והרגשות של חברות שמורה יקרות.

אולם, כל הדברים החשובים שקראנו בכל כך הרבה מקומות ובבמה החשובה הזאת - לא בכדי הם נכתבים.

כתובים הם על מנת לעורר אותנו לעליה אמיתית בדרך ה'.

במיוחד בימים הגדולים הללו, בהם חג הפסח יפרוש כנפיו, וסביב שולחנות הסדר נסוב בעזרת ה' כולנו, משפחות משפחות, לעוד אחד מאותם אבוקות אור מלאות עוצמה שזכינו בהם, בנות העם היהודי. לילה מלא הוד דרכו זורמים גלי אמונה רותחים מדור לדור.

השנה, הלילה הזה הינו ציון דרך משמעותי ועמוק עבור כולנו.

הלכות אבלות, מלבד אבלות על הורים הנובעות מחיוב 'כיבוד אב ואם' נוהגים בשלושים יום.

יום השלושים מציין נקודת מפנה עמוקה בתהליך האבל. אנחנו נפרדים מהלכות האבלות והצער, ונכנסים למהלך חיים אחרים. חיי שגרה יחד עם הכמיהה העזה למלא את החלל ולהמשיך כאן בעולם עשייה לעילוי נשמת.

נשמת הנפטר, ונשמת הנותרים כאן בעולם המעשה. רבי חיים זצוק"ל היה עבור כולנו התגלמות מציאות נשגבה בעולם- ובפטירתו חשנו כולנו את האבל העמוק. קראנו, שמנו על לב, קיבלנו ועשינו ועכשיו,

הגיע הרגע בו כולנו מסתכלות על החיים הממשיכים הלאה, במבט נחוש: לא ניתן לסופות השגרה והחולין להעכיר מחדש את הבהירות לה זכינו בימים הללו!

אחר פטירת מרן החזו"א קיבלו על עצמן תלמידות הסמינר החשוב של הרב וולף קבלה מרגשת, כולנו יחד נקים בתים של תורה שיחד יצטרפו להיות 'חזון אי"ש' שוב אנחנו עומדות ומבקשות למלא חלל,

לרומם את חיי החולין שלנו ל'חיים שיש בהם'

בחרנו בשמורה לחזק את הנושא של העמקה וקניין בששת המצוות שחיובן תמידי -

הן מצוות יסודיות כל כך ותמידיות כל כך

ממש כמו החיים הגבוהים שהדור שלנו זכה בהם.

זאת הדרך שלנו להמשיך עם העשייה,

ולזכות ב'חיים שיש בהם'

מברכת כל אחת ואחת מכן שנזכה עוד השנה הזאת לאכול מן הזבחים ומן הפסחים

מתוך חיי אמונה בהשי"ת ואפס זולתו, ייחוד ואהבה יראת ה' וזהירות מופלגת

כי זה כל האדם.

**פסח כשר ושמח,
לאה**

הפקה ועריכה:

'שמורה' -

קהילת העובדות החרדיות

עורכת גרפית

עיצוב ועימוד:

ברכי גוזי

עיצוב שער:

שרה פוגל

צילומים:

,Depositphotos

,Shutterstock

pexels,unsplash

תגובות, שיתופים,

בקשות והצעות

ניתן לשלוח לכתובת:

magazine@shmura.org

משרדים: 025474373

שאלות בהלכות ריבית

שאלה

אני עובדת במשרד כמעט עד ערב החג, והזמן העומד לרשותי לנקיונות הפסח הוא מוגבל. לכן רציתי לשאול כמה שאלות בנוגע לנקיון לפסח:

שאלה א': מה חובה לנקות ואי אפשר לוותר עליו, ומה כדאי להוסיף אם יש עוד זמן?

שאלה ב': האם יש חובה לנקות את כיסי הבגדים של הילדים, והאם יש חובה לנקות את הספרים מחמץ?

שאלה ג': האם יש חובה לנקות מחסן ומכונית לפסח?

תשובה א':

חובת הנקיון לפסח מצד ההלכה היא רק להוציא את החמץ מהבית. ולכן אם ניקו את כל החמץ מהבית וגם עשו "בדיקת חמץ" כדין, קיימו בזה את החיוב ההלכתי גם אם הבית אינו ממש נקי ומצוחצח. "חמץ" הכוונה אחד מחמשת מיני דגן שהחמיץ, אבל אבק ולכלוכים אחרים אינם חמץ, ולכן אין חובה לפני פסח לכבס את הוילון בסלון, להבריק חלונות,

לסייד קירות, לאוורר ספרים ולכבס טלית.

כמובן שאין לזלזל במה שנהגו בבתי ישראל לשפשף ולקרצף גם מה שלא שייך לחמץ, שכן זה מוסיף לאוירת החידוש והרוממות של חג פסח, אבל זו לא חובה הלכתית, ובודאי שיש להימנע מזה כאשר זה בא על חשבון האוירה הרגועה בבית, או אם ע"י זה יגיעו לליל הסדר באפיסת כוחות.

לכן כשהזמן מוגבל, כדאי להתמקד בנקיון החמץ בלבד, וזה דבר שלא לוקח כ"כ הרבה זמן. אם אח"כ ישאר זמן פנוי לפני פסח אפשר לשקול אם להשקיע עוד זמן בנקיון או לדחות אותו לאחרי פסח. אם הזמן בערב פסח מאד לחוץ ולא מספיק אפילו לניקיון ההכרחי, אפשר לכלול במכירת חמץ חפצים, כגון כלים או צעצועים שיתכן שמעורב בהם חמץ ואין זמן לנקותם, ולא להשתמש בהם כל הפסח.

תשובה ב':

איסור דאורייתא של "בל יראה ובל ימצא" הוא רק כשיש כזית חמץ במקום אחד, אבל אין חובה מהתורה לבער פירורים. אמנם נחלקו הפוסקים האם מדרבנן יש חובה לבערם, מחשש שמא יבוא לאוכלם, אך כל המחלוקת היא כשהחמץ ראוי לאכילה קצת, אבל לכל הדעות אין חובה לבער חמץ פחות מכזית שמטונף קצת, כיון שודאי לא יבוא לאוכלו.

לכן אין חובה לנקות בין המרצפות לפני פסח, מאחר וגם אם יש שם חמץ, הרי הוא פחות מכזית ומטונף. וכן בגד שנתכבס אין חובה לבדוק את הכיסים מחשש חמץ, כיון שגם אם היו בו פירורים הם ודאי נמאסו ע"י הכיבוס.

מטעם זה נהגו רוב הציבור להשתמש בפסח בספרים למרות שלא בודקים אותם דף דף אם יש בהם פירורים, כיון שגם אם יש פירורים אין חשש שיבואו לאוכלם. [מי שחפץ להחמיר בזה, לא יועיל אם ידפוק על הספרים או ינערם,

כיון שפעולות אלו מוציאות רק את האבק ולא את הפירורים]. אמנם אין להביא לשולחן האוכל בפסח ספר שיתכן שיש בו פירורים, מאחר שעלול ליפול ממנו פירור לתוך האוכל, ואיסור אכילה הוא בכל שהוא. ולכן גם אין להשתמש בפסח בברכונים וזמירונים שמשתמשים בהם במשך כל השנה.

תשובה ג':

חובת ניקיון ובדיקת חמץ היא רק על מקום שמכניסים בו חמץ. הדבר משתנה כל בית לפי רגילות השימוש בו. אינו דומה בית שיש בו ילדים קטנים שיכולים להניח חתיכת ביסקוויט או ביגלה בכל מיני מקומות, לבית שיש בו רק אנשים מבוגרים שבו יש הרבה פחות חשש.

מקום שאין מכניסים בו חמץ אין מצוה לנקותו לפני פסח. ולכן אין צורך לפתוח את קופסת התריס ולנקותה כיוון שכל השנה לא מכניסים לשם חמץ. לעומת זאת, מקרר, גם אחרי שניקו אותו לפסח חוזרים ומניחים בו מיני מאכל

של חמץ לצורך הימים שלפני פסח, ולכן יש חובה לעבור שוב על המדפים בבדיקת חמץ.

לענין שאלתנו, אם ברור שאף פעם לא מכניסים חמץ למחסן, אין צורך לנקותו ולבודקו לפני פסח. אמנם אם יש חשש שהכניסו לשם חמץ ואין זמן לנקותו לפני פסח, יש לכוללו יחד עם מכירת החמץ שעושים לפני פסח, ואז יש להמנע מלהכנס אליו בפסח [רק אם צריכים באופן חריג להוציא משם משהו, מותר לעשות כן, כיון שהגוי הקונה אינו מקפיד].

לעומת זאת, מכונית, היות שהיא מקום שמכניסים בו חמץ וגם משתמשים בה בפסח, חובה לנקותה מחמץ לפני פסח וגם לעשות בה "בדיקת חמץ". יש לשים לב במיוחד למקומות המועדים לחמץ, כגון תחת המושבים, המדף שבדלתות הקדמיות, התא הקדמי שלפני המושב שליד הנהג.

- אשרי מי שגדל בתורה ועמלו בתורה -

בספרו "אורחות יושר" [שעליו אמר אחיינו הגר"ח פ' ברמן שליט"א שהוא ספר שמשקף את מסכת חיינו של רבי חיים זצ"ל עצמו] כתב וזה לשונו:

יש בחורים שחושבים שהתורה תלך להם קל. וכשרואים שלא הולך קל, חושבין שאין מסוגלים ללמוד, ומתייאשים. וסופם שמפסיקין ללמוד. וזה טעות גדול, שהתורה אי אפשר שתלך קל, כמו שאמרו במגילה [דף ו,ב], **'אם יאמר לך אדם לא יגעתי ומצאתי אל תאמן'** כי אין התורה נקנית אלא בעמל ויגיעה... והרוצה להיות ת"ח אמיתי, צריך לשקוד הרבה על התורה וללמוד בהתמדה... וכבר אמרו חז"ל [זוהר חדש בראשית ה ע"ב במדה"נ]: התורה נקראת תושיה בתחלה ואח"כ גבורה שנאמר לי עצה ותושיה וגו'. תדע לך, כי בתחילה נקראת תושיה שמתשת כוחו של אדם, מפני שיש לו להילחם עם יצר הרע, ולכתת כל גופו בבית המדרש עד שירגיל אותו בתורה. כיון שהוא רגיל לעסוק בתורה, אז יש לו שמחה וגבורה, שנאמר אני בינה ולי גבורה. עכ"ל.

ועי' בספר חוסן יהושע פ"א, שכתב לשום אל ליבו, כי כובד השקידה לא יאריכו לו ימים בו ולא ימשוך זמן רב אשר יצטרך לכוף את יצרו בחזקה, כי בהרגילו את עצמו לשקוד על תלמודו משך זמן, הנה ההרגל וזכות התורה שלמד בצער יפעול בו להחליף טבעו ולאמץ שקידתו יום יום... ולפום צערא אגרא, וכמה שיקשה לו בתחילה, כנגד זה יצליח בסופו, רק שיתחזק בתורה בכל כוחו ועקשן יצליח.

(ארחות יושר פרק כ"ט על 'תורה')

ואכן, מה נאים הדברים לאומרם.

אשרי מי שגדל בתורה ועמלו בתורה ועושה נחת רוח ליוצרו

רבי יוחנן כי הוה מסיים ספרא דאיוב אמר הכי סוף אדם למות וסוף בהמה לשחיטה והכל למיתה הם עומדים, **אשרי מי שגדל בתורה ועמלו בתורה ועושה נחת רוח ליוצרו וגדל בשם טוב ונפטר בשם טוב מן העולם** ועליו אמר שלמה טוב שם משמן טוב ויום המות מיום הוולדו.

(ברכות דף י"ז ע"א)

דומה כי מאמר חז"ל זה הולם ומשקף היטב את דרגתו ומעלתו של מרן רבי חיים קנייבסקי זצ"ל.

המאמר נכתב ע"י תלמיד חכם
שהיה מקורב לרבינו זצוק"ל -
החפץ בעילום שמו

עוד אמר בנו הגר"ש, שאביו זצ"ל אמר לו לפני שנים: 'אם היו מצויבים בפני דרישה ללמוד ארבע שעות ברצף, לא הייתי מסוגל לעמוד בה'. כלפי מה הדברים אמורים?, כשבחור צריך ללמוד ארבע שעות ברצף, אוחז בו היאוש: איך יעמוד בפני אתגר כזה? איך יאזור כוח מול משימה כבדת משקל שכזו? לפיכך יחליט בדעתו ללמוד רק מעט, חמש דקות בלבד. הן משימה קלה היא, וודאי יוכל לעמוד בה. לאחר מכן ילמד עוד חמש דקות נוספות. וכן הלאה, עד שבמבט לאחור יבחין כי הוא לומד שעות ברצף.

ואכן הגיע רבי חיים זצ"ל לדרגה כזו שכל התורה היתה בלועה וחקוקה בקרבו. ומכוח זה השיב לאלתר על כל דבר ששאלוהו.

עוד בבחרותו כתב עליו החזו"א: 'מרא דכולה תלמודא'. וכל מי שהייתה לו שאלה, או שחיפש מקור לאיזה חז"ל ידע לאיזו כתובת לפנות, ור' חיים היה משיב לאלתר, ופעמים רבות הביא מכמה מקומות [וזאת עוד בטרם עידן תוכנות החיפוש המצויות כיום לרוב].

סיפר הגאון רבי שמואל שכטר זצ"ל מארה"ב (מחשובי תלמידי ישיבת מיר וקלם): 'בקלם נהגו להזכיר מאמר חז"ל: 'המלכת את חברך כמו שהמלכת את

בידו, והפסיק באמצע. אבל הוא התעקש להצליח, ורק בפעם השלישית עלתה בידו לסיים, ומשם ואילך המשיך כן כל חייו. גם כשחיתן את ילדיו, גם בתקופות חליו. וגם בתקופות שישב שבעה, שאסור היה בלימודיו הרגילים, בגמר ה'שבעה' - השלים את מה שחסר ב'שבעה'.

סיפר בנו הגר"ש שליט"א, שבשנות בחרותו של רבי חיים זצ"ל, כשהתחיל בהרגלו ללמוד במשך שנה שלמה את כל 'חובותיו' [הכוללים תלמוד בבלי, תלמוד ירושלמי, תוספתא, רמב"ם, ושולחן ערוך], בשנה הראשונה לא עלתה בידו והפסיק באמצע, ובשנה השנייה גם כן לא עלתה

קונך'. וכאשר באתי לכתוב מאמר זה בספרי, לא יכולתי למצוא לו מקור. עד שבאתי אצל רבי חיים קנייבסקי שליט"א [זצ"ל] אשר ממש כל רז לא אניס ליה. ותיכף ומיד הראה לי זאת במדרש מסכת 'חיבוט הקבר' פרק ד'. אתה ידעת מימך שיש מסכת כזאת? אבל רבי חיים הראה

ר' חיים מאזין לשאלה הלכתית | דודי פרידמן

ר' חיים עם בנו | שניאור זלמן

לי אותה. וגם את ה'ראשית חכמה' שמביא את המאמר בשער היראה פרק י"ב. בזמן שהרב מבריסק שהה בבני ברק בשנת תש"ט בישיבת 'תפארת ציון', ביקש החזו"א מכמה בחורים שיתפללו עם מרן הגרי"ז זצ"ל. ולאחר זמן אמרו הבחורים לחזו"א שהם לא הלכו, כיוון שהם רצו להתפלל ב'מנין ישיבתי'. אמר להם החזו"א: 'הלא תדעו כי הפסדתם מצוות עשה דאורייתא של 'לדבקה בו'...' וכשסיפרו זאת לרבי חיים זצ"ל הביא על אתר את דברי החתם סופר [בהגהות חת"ס על שו"ע או"ח סי' ק"ב] על דברי חנה לעלי בשמואל א' [א,כו] "וְתֹאמַר בִּי אֲדֹנָי חִי נִפְשֶׁךָ אֲדֹנָי אֲנִי הָאִשָּׁה הַנֹּצֵבֶת עִמָּךָ בְּזֶה לְהַתְּפַלֵּל אֶל ה'" שכוונתה הייתה להתפלל לידו, שסגולה נפלאה להתפלל לצד הצדיק.

- ועושה נחת רוח ליוצרו -

כתב המסילת ישרים במידת החסידות [פרק יח]:

'הנה שורש החסידות הוא מה שאמרו חז"ל [במסכת ברכות דף יז.]. 'אשרי אדם שעמלו בתורה ועושה נחת רוח ליוצרו. והענין הוא, כי הנה המצוות המוטלות על

כל ישראל כבר ידועות הן, וחובתן ידועה עד היכן היא מגעת, אמנם מי שאוהב את הבורא יתברך שמו אהבה אמיתית, לא ישתדל ויכווין לפטור עצמו במה שכבר מפורסם מן החובה אשר על כל ישראל בכלל, אלא יקרה לו כמו שיקרה אל בן אוהב אביו, שאילו יגלה אביו את דעתו גילוי מעט שהוא חפץ בדבר מן הדברים, כבר ירבה הבן בדבר ההוא ובמעשה ההוא כל מה שיוכל. ואף על פי שלא אמרו אביו אלא פעם אחת, ובחצי דיבור, הנה די לאותו הבן להבין היכן דעתו של אביו נוטה, לעשות לו גם את אשר לא אמר לו בפירוש, כיון שיוכל לדון בעצמו שיהיה הדבר ההוא נחת רוח לפניו, ולא ימתין שיצווהו יותר בפירוש, או שיאמר לו פעם אחרת.

...והנה כמקרה הזה יקרה למי שאוהב את בוראו ג"כ אהבה נאמנת, כי גם הוא מסוג האוהבים, ותהיינה לו המצוות אשר צוויים גלוי ומפורסם, לגילוי דעת לבד, לדעת שאל הענין ההוא נוטה רצונו וחפצו יתברך שמו. ואז לא יאמר די לי במה שאמור בפירוש, או אפטור עצמי במה שמוטל עלי על כל פנים, אלא אדרבא יאמר כיון שכבר מצאתי ראיתי שחפצו יתברך שמו נוטה לזה, יהיה לי לעינים להרבות בזה הענין, ולהרחיב אותו בכל הצדדין שאוכל

מוצאי יום כיפור תשע"ה

וכך כתב ר' חיים בספרו:

בברכות טז: 'חיים שיש בהם יראת חטא כו' ויראת שמים' וצריך ביאור מהו הענין של יראת חטא, וכי מהחטא הוא מתיירא, והלא ממי שצוה על החטא הוא מתיירא, וכבר אמר 'יראת שמים', ומה מוסיף במה שאמר יראת חטא?

אמנם, הענין בזה הוא כי כבר כתבו בספרים הקדושים כי העברה והעונש אינן דברים נפרדים אלא העברות שהקב"ה הזהיר עליהן ברא בטבען שהן כמו סם המות לגוף ולנפש והם משחיתים והורסים ושורפין את הגוף ואת הנפש... וכמו שכתב אאמו"ר זללה"ה בחיי עולם [ח"ב פ"ח] שחילול שבת הוא כמו מחלת סרטן רח"ל ואם אחד יודע שאם יעשה דבר פלוני או יאכל מאכל פלוני יש חשש שיקבל מחלת סרטן רח"ל בודאי יברח מזה בכל כחו ויתיירא מאד שמא יכשל ואם ח"ו נכשל בודאי פחדו ויראתו גדול מאד.

לדון שרצונו יתברך חפץ בו, וזהו הנקרא 'עושה נחת רוח ליוצרו'. דומה שזו היתה מהותו של ר' חיים זצ"ל: 'לעשות נחת רוח ליוצרו'. לקיים כל מצוה בכל פרטיה ודקדוקיה, ולהזהר מכל נדנוד עבירה. כבר בט"ו באב היה ר' חיים הולך עם אביו הסטייפלר זצ"ל לרבי מיכל יהודה זצ"ל, וקוטף אתרוג מעץ האתרוגים הגדל בחצרו. למחרת צום גדליה היה יוצא לקטוף את הסכך. בדיקת החמץ בביתו נמשכה שעות ארוכות. מספרת בתו הרבנית צביון 'כשעברנו לשיכון חזון איש לא הטריד את אבא דבר, אלא שגודלה של הדירה החדשה לא יקשה על בדיקתה מחמץ. ידועה השמחה שהיתה ניכרת על פניו לאחר שקיים מצוה, ועשה רצון קונו.

סיפר נכדו הגר"ג הוניגסברג שליט"א: פעם נכנסתי אליו וראיתי אותו שמח בצורה לא שגרתית. לשאלתי, לשמחה מה זו עושה? השיב לי: 'היום הייתה כאן ברית מילה לגר צדק ובירכתי את הברכה 'למול את הגרים' [וז"ל הגמ' במסכת שבת דף קלז ע"ב 'המל את הגרים אומר ברוך אתה ה' אלקינו מלך העולם אשר קדשנו במצותיו וצונו על המילה. והמברך אומר אשר קדשנו במצותיו וצונו למול את הגרים ולהטיף מהם דם ברית שאילמלא דם ברית לא נתקיימו שמים וארץ שנאמר אם לא בריתי יומם ולילה חקות שמים וארץ לא שמתי ברוך אתה ה' כורת הברית], ובזה השלמתי את כל הברכות שאפשר לברך בזמן הזה. וקיימתי את מה שאמר הרמב"ם בסוף הלכות ברכות [יא,טז] 'וירבה בברכות הצריכות' [וז"ל הרמב"ם: ולעולם יזהר אדם בברכה שאינה צריכה וירבה בברכות הצריכות וכן דוד אמר בכל יום אברכך]. כלומר, שיש עניין להרבות בברכות.

וכן היה נזהר מכל נדנוד עבירה, ומתרחק מאד מלהכשל באיסור.

וזהו עניין יראת חטא, שזה מראה שיש לו אמונה חושית ושמרגיש שעברה היא אש שורפת [וכמו שמספרים על הגר"א זצ"ל שבילדותו נגע בשבת בלי כונה במוקצה ונתעלף] וכל מה שיראת חטאו גדולה יותר זה מראה שאמונתו גדולה יותר ויראת שמים שלו גדולה יותר וזה כל האדם...

והנה כל מה שהאדם מתרחק ומתיירא מעבירה, כנגד זה שומרים אותו מן השמים שלא יכשל, וכמידת זהירותו וכחודו, כנגד זה ישמרוהו... וכל מה שיראת חטאו גדולה, גם הסיעתא דשמיא שלו גדולה בכל הדברים. ולכן הפליגו חז"ל כל כך בענין יראת חטא וכנ"ל.

(ארחות יושר בפרק יג על יראת חטא)

- וגדל בשם טוב -

מאותו קיתון צר ופשוט שבו ישב רבי חיים ועסק בתורה, נתפרסם שמו בשם טוב בכל העולם. שאלות ובקשות רבות זרמו אל פתחו, ולכולם השיב ברוחב לב, במילים ספורות, ובסבלנות אין קץ, אף שהיו גם שאלות שמוטב היה שלא נשאלו.

שעות רבות הקדיש כל יום לענות על שאלות בכתב שהפנו אליו מכל העולם. והרגיש שעושה בזה 'חסד' עם הכלל. היה

בדעתו להשלים לכתוב את הספר 'דרך חכמה' על סדר קדשים שהתחיל בו, אבל משום שהקדיש זמן כדי לענות תשובות - לא היה סיפק בידו. נכדו הגר"ג הוניגסברג שליט"א סיפר ששאלו פעם: אולי מוטב שימעט בתשובות, וישלים את ה'דרך חכמה'? ענה לו רבי חיים זצ"ל שסבור הוא שיותר תועלת יהיה לכלל ישראל, שהוא יענה לכל שואל, וכך יקבל השואל הצורב הצעיר, עידוד מתשובתו, מאשר שישלים את ה'דרך חכמה'.

לעיתים על אותה שאלה בדיוק, היה עונה לראובן בחיוב ולשמעון בשלילה. אותה שאלה, ותשובות הפוכות. גיסו הגר"י זילברשטיין שליט"א שאלו פעם כיצד זה ייתכן? השיב לו רבי חיים זצ"ל 'אינני יודע, מה ששמים לי במחשבה, זו תשובה מהשמייים'. היה שם אדם שהעז ושאל: 'אולי גם אני אענה מה שעולה לי במחשבה?' השיב לו רבי חיים זצ"ל בפשטות: 'אם גם אתה תשמור את המחשבה כמו שצריך, תקבל תשובות מהשמייים'.

- ונפטר בשם טוב מן העולם -

מספרת נכדתו הרבנית ל' הוניגסברג, שהיה פער עצום בין הצורה שבה הוא נתפס בעיני העולם, לבין האופן שבו הוא

הסתכל על עצמו. 'בעבר, כשהיה משתתף בלוויות היינו רגילים לשמוע אותו מתבטא בענוותנותו 'מי כבר יבוא ללוויה שלי... אתם, הילדים שלי, כמה ידידים, כמה מתפללים מ'לדרמן' אפילו לא מאה איש'. אחד הנכדים אמר בשבת שלאחר הפטירה: 'סבא עומד להיות מופתע מאד מאד ממספר המשתתפים שיהיו בלוויה שלו'.

הוא מבחינתו ישב ולמד, זה היה כל עולמו, וכאשר נכנסו אנשים והתייעצו הוא ענה להם. אך מעולם לא החזיק את עצמו כאדם ציבורי. באופיו היה צנוע וביישן, ועל הדרך עזר לאנשים כשביקשו.

מספר בעלה, הגר"ג הוניגסברג שליט"א: פעם, לאחר שיצא ממנו יהודי שביקש מכתב לקראת מגבית באמריקה, צחק רבי חיים זצ"ל. לתמיהתי, אמר לי מרן: 'אני לא מבין את האיש! נתתי לו מכתב לאמריקה, אבל זה מצחיק אותי, וכי מי מכיר אותי באמריקה? בקושי כאן מכירים אותי, אז באמריקה?!' מרן אמר את זה מתוך ענווה עמוקה, הוא לא האמין שהמציאות שונה בתכלית.

אבא של כולם!

נְטָפִי דַמְעֵי
אֲחֵר מֵיטְתּוֹ
שֶׁל מֶרֶן קוֹדֵשׁ
הַקּוֹדְשִׁים
שֶׁר הַתּוֹרָה
זְצוּקְלָהּ"ה

הגה"צ רבי מרדכי פיש
שליט"א - מנהל רוחני
בישיבת "עטרת שלמה"
לצעירים בבני ברק

הרב סנדר פרייזלר, מלמד דרדקי חשוב בבני ברק, התייתם בתור ילד קטן.

מכת היתמות הכתה בו בעוצמה כל כך גדולה, עד שכל המסגרות בהן למד, התקשו להכיל אותו. סנדר היה ילד בעל תעוזה ומעוף בלתי רגילים, ובתור שכזה, בין יתר הדברים הלא שגרתיים שעשה, החל פוקד את ביתו של מרן שר התורה זיע"א, עד שלימים, כאשר היה כבר בחור, אמר לרבי חיים שהוא איננו מתכוון להמשיך את הקשר ביניהם... כיון שהוא לא מחפש סתם קשר אלא מחפש אבא...

רבי חיים שתק ונעץ בו את עיניו היוקדות, ואחר זמן קצר אמר לו בלשון הכתוב: "אני אהיה לך לאב ואתה תהיה לי לבן". סנדר לא ידע את נפשו ויצא נסער מחדרו של ר' חיים, תוך כדי שהוא עובר דרך המטבח. הרבנית, שכנראה דבר השיחה של הרב עם הנער היתום הגיעה לאוזנה, אמרה לו לסנדר; "אתה מבין שאם הרב נהפך מעתה לאביך, אז אני אמא שלך, ואתה מתחיל מהיום לישון אצלינו..."

סנדר החל גדל בבית של ר' חיים כבן לכל דבר, והיה קורא לר' חיים מאותו היום ואילך "אבא", ולרבנית "אמא".

ר' חיים, שכל ימיו השתוקק לא להחמיץ אף מצוה, אף לא מצוה נדירה, שמח שמחה עצומה על שעלה בידו לקיים גם מצווה זו, אשר נאמר עליה בגמ' במגילה: "לומר לך, שכל המגדל יתום ויתומה בתוך ביתו מעלה עליו הכתוב כאילו ילדו".

בניו ובנותיו קטנים. ורבי שמואל בר נחמני אומר, זה המגדל יתום ויתומה בתוך ביתו ומשיאן".

כך בדיוק. חז"ל אינם מבדילים בין 'המגדל יתום ויתומה', לבין 'הזן את בניו ובנותיו הקטנים'. שני המעשים הינם מצוות עצומות. בשמיים, להשקיע בתוך הבית פנימה, להתמסר לילדים, לגדל אותם יום יום - גם זה נחשב ל"עושה צדקה בכל עת"!

אותו ר' חיים של "המגדל יתום", כאשר אחד מילדיו הקטנים פיתח חרדה מללכת לחיידר, ר' חיים ליווה בעצמו את הילד

בצאתו משיבת תפארת ציון בה למד בילדותו | ישיבשער

כיום יש לזוג עשר ילדים בלע"ה וכמה נכדים...

כשסנדר נכנס לחופה ר' חיים והרבנית ליוו אותו כהורים לכל דבר, רבי חיים אחז בצד אחד של החתן, והרבנית בת שבע אחזה בצד הכלה. וכאשר שאלו את החתן מדוע ר' חיים לא מסדר את הקידושין. סנדר שאל זאת את ר' חיים, ור' חיים השיב; "ממתי אבא מסדר קידושין לילדים שלו?..."

הרב סנדר פרייזלר שליט"א נשאר דבוק במורו ורבו רבי חיים קנייבסקי, עד יומו האחרון.

סיפור אחד ענק, בין אלפי סיפורים ענקיים שדבר קיומם לא נודע. וחלקם גם לא ייודעו לעולם!

סיפור מטלטל בלי ספק!

אולם הסכיתו לקטע הבא מדברי חז"ל: "אמר הכתוב, (תהילים ק"ו) אֲנָרִי שְׁמִרִי מְשֹׁפֵט, עֲשֵׂה צְדָקָה בְּכָל עֵת. וכי אפשר לו לאדם לעשות צדקה בכל עת? רבותינו שביבנה אמרו, שהכוונה היא לאותו שזן

בשמחת פורים | מוישימי

ר' חיים ביקש מסנדר ללמוד איתו מידי יום, וסנדר הרגיש כי הוא עושה טובה לר' חיים בכך שנענה לו...

סנדר, שהוא במקרה גם בן דוד שלי מצד אמי שתחי'... (אביו ז"ל אח אימי) סיפר, כי לימים, כאשר נכנס לגיל השידוכים, קיבל הצעה שמאוד הסתפק בה, ור' חיים אמר לו לסגור. סנדר שמאוד חשש, שאל את ר' חיים, אבא (כלומר ר' חיים) לוקח אחריות?... ר' חיים שתק קמעא ולאחר מכן הפטיר: "כן!"

לתלמוד תורה יד ביד, נכנס עימו לכיתה, וישב ליד בנו עד סוף היום... ולמחרת כאשר הילד התקשה שוב ללכת, חזר ר' חיים לשבת ליד בנו בכיתה עד סוף היום... כך ביום השלישי... וכך ביום הרביעי... חודש! חודש שלם, השקיע 'שקדן הדור' בילדו הקט עד שהחרדה חלפה!

”כִּי יִדְעַתִּיו לְמַעַן אֲשֶׁר יִצְוֶה אֶת בְּנָיו וְאֶת בֵּיתוֹ אַחֲרָיו וְשָׁמְרוּ דְרָךְ יְהוָה לַעֲשׂוֹת צְדָקָה וּמִשְׁפָּט”. כתוב זה נאמר על אברהם אבינו אב האומה! כסגת המעלה של אברהם אבינו כפי שהיא נחשבת אצל הבורא, היא 'למען אשר יצוה את בניו וביתו אחריו'!

מוכרחים אנו להציף את ליבנו בעיקרון היהודי הזה. בכלל הנצחי הזה.

הזיכרון היחיד שנשאיר אחרינו לא יהיה במקומות העבודה שלנו. היחידים שיישאו בגאון את זיכרוננו, יהיו אלו התולדות שלנו. מנהלות יש למכביר. מהנדסות יש לרוב. אמא יש רק אחת!

כאשר אנחנו נושאים על לוח ליבנו את זיכרון סבתא ע"ה, או זיכרון אמא, והמורשת שהשאירו לנו. אף אחד לא יזכור במה הן עבדו... ברבות השנים נתון זה כבר לא יהיה רלוונטי. הדבר היחיד שישאיר חותם יוקד בליבנו, הוא מידת חום הקשר שהיה ביננו. כמה הם השקיעו בנו, וכמה הם עיצבו את תפיסתנו, חיינו ואישיותנו.

תנחומא פרשת שמות: "ואוהבו שחרו מוסר, זו בת שבע הצדקת. שיסרה את שלמה בנה, ומה היתה אומרת לו? בני, הכל יודעין שאביך ירא שמים, עכשיו אם תצא לתרבות רעה יאמרו שאתה בני ואני גרמתי לך. כל נשי אביך היו נודרות ואומרות: יהא לי בן הגון למלכות. ואני נדרתי יהא לי בן חכם ממולא בתורה והגון לנביאות!

עם הרב משה שטרנבוך | ליוני-21

דרכי ציון אבלות

ש. ה'ר

**דרכי ציון אבלות. זוהי התחושה שעוברת בי,
כאשר אני חולפת ברחוב רשב"ם, ליד ביתו
המיותם של מרן שר התורה הגר"ח קניבסקי
זצוק"ל. המעלית, ה'גשר' הנוסטלגי,
והמון האנשים מכל רחבי העולם שהתגודדו
ברחבת הבית - אינם.**

**אני עומדת ומסתכלת על הבית ודמעות
עומדות לי בעיניים.**

**קשה לתאר ולסכם במילים עשרות
שנים של שכנות למרן זצ"ל, אבל
ניתן לומר שתמיד הרגשנו
שאיש קדוש עובר לידנו.
שזכינו במה שלא רבים
זכו - ללכת לקנייה במכולת
ולראות את מרן זצ"ל יוצא
מבית הכנסת לביתו, או
סתם לראותו צועד על
הגשר בסיומה של תפילה.**

נולדתי וגדלתי ברחוב רשב"ם. וכמו כל ילדי הרחוב
הייתי מיליונרית, איש לא יכל לשוות אלינו! זכינו לגור
בשכנות לדמויות הוד רבות: רבי יודל' שפירא זצ"ל, רבי
גדליה נדל זצ"ל, רבי אליה ויינטרוב זצ"ל ועוד, אולם
הקרוב ביותר אלינו היה מרן רבי יעקב ישראל קניבסקי
- הסטייפלער זצ"ל.

כל ילדי הרחוב היו מיליונרים, אולם אני הייתי המיליונרית
שבכולם.

אבי שיחי' למד בישיבת מיר בארה"ב (אליה הצטרף
אחרי שהגיעו לשם פליטי ישיבת מיר משנחאי). לאחר
נישואיהם, התפזרו חבריו בכל רחבי הגלובוס. גם הוריי
עזבו את ארה"ב ובחרו לגור בבני ברק במקום הטוב
ביותר: ברחוב רשב"ם, מול ביתו של הסטייפלער.

בביתו של הסטייפלער לא היה טלפון כמובן (מי מבזבז
זמן יקר על שיחות טלפון!?) וכך, היינו מקבלים בקשות
בכל שעות היממה מחבריו של אבי מכל העולם,
כולו; מאוסטרליה, מבלגיה, מאנגליה, מארה"ב, ועוד,

שסיים לעלות והתחיל לפסוע על השביל שהוביל לביתו, היינו נאנחות אנחת רווחה וחוזרות לשחק.

בשבת בבוקר, אבי שיחי' הספיק לחזור מהתפילה בישיבת פוניבז' אבל הסטייפלער עדיין לא סיים את המסלול הארוך, שמבית הכנסת ועד ביתו. עיריית בני ברק (ששניים מראשיה התגוררו גם הם ברחוב רשב"ם) העמידה לרשותו ספסלים למנוחה לאורך המדרכה, עליהם היה יושב ונח בדרכו הביתה.

היינו עומדים במרפסת ומחכים לראות את הסטייפלער מגיע. אנשים היו ניגשים אליו להגיד לו 'גוט שאבעס' ולקבל את ברכתו, כולל אחי הקטן שהיה אומר לו 'גוט שאבעס' בשקט, ולמרות שהסטייפלער לא שמע טוב הוא היה חוזר הביתה מאושר. רק אחרי שעלה הסטייפלער לביתו היינו עושים קידוש.

....

בכל שבת, היתה לר' חיים חברותא קבועה עם אביו. בשבת אחת - בימי בין המצרים של שנת תשמ"ה - למדו שניהם יחד והגיעו למדרש האומר "מה פרה מכפרת, אף מיתת צדיקים מכפרת". כאן עצר הסטייפלער ואמר לר' חיים: "אין לי יותר כח להמשיך". ר' חיים הפציר באביו שילמדו עוד משהו כדי שלא לסיים במשהו רע. אולם למרות הפצרותיו

החז"א בחתונתו

ליד קופסת השאלות

עם בניו | בני ברקי

לבקשות ברכה ועצה. אבי שיחי' היה כותב את הבקשה או השאלה ואני זכיתי להיות השליחה!

הייתי רצה במהירות לרשב"ם 10, ונכנסת לבניין. הדלת השמאלית בקומת הקרקע הייתה שייכת לסטייפלער, והמרכזית - עד היום - לבתו הרבנית ברזם שתחי'. הייתי מגישה את הפתק לרבנית וחוזרת הביתה מאושרת.

פעם אחת כשהייתי שם, נפתחה דלת ביתו של הסטייפלער והוא היה ממש מולי, את המבט החודר שלו אני לא יכולה לשכוח.

בכלל, היינו כל ילדי הרחוב משגיחים על הסטייפלער מכל משמר, הוא היה פשוט שלנו! היינו משחקות על הכביש חבל, גומי וקלאס, ואז מישהי הייתה קוראת: "הסטייפלער מגיע"! היינו זונחות את החבל, עולות למדרכה ומביטות בחרדת קודש בסטייפלער הפוסע לאיטו על הכביש.

בערוב ימיו, סבל הסטייפלער מכאבים ברגליים, והדרך מבית הכנסת 'לדרמן' ועד לביתו היתה לוקחת זמן רב. היינו עומדות ומשגיחות על פסיעותיו עד שהגיע לבניין. בכניסה לבניין היו (ועדיין) מדרגות, היינו מסתכלות איך הוא עולה בקושי את המדרגות בלי שהסכים לקבל עזרה מאיש.

הנכדים היו מתחבאים מאחורי גדר האבן שהקיפה את הבניין, כדי לשמור עליו כשהוא עולה את המדרגות. רק לאחר

לא הסכים הסטייפלער להמשיך. במוצאי אותה שבת איבד הסטייפלער את הכרתו, וכמה שבועות אחר כך - בכ"ג אב עלתה נשמתו בסערה השמימה.

כמעט שלושים ושבע שנים אחרי, ביום ראשון של פרשת שמיני - פרה, ליווינו למנוחת עולמים את ר' חיים זצ"ל. מה פרה מכפרת אך מיתת צדיקים מכפרת.

...

עשרים ושמונה שנים אנחנו מתגוררים מול ביתו של ר' חיים. רואים אותו בבוקר, רואים אותו בצהריים, ורואים אותו בערב. חיים בתחושת ביטחון שהתורה שר' חיים לומד מגינה על כולנו.

זיכרון חזק יש לי מזמן מלחמת המפרץ. טילים בגודל בניין בן שלוש קומות נשלחו אלינו מעיראק - יצאו מן האטמוספירה ונחתו בגוש דן. העולם כולו חרד וארץ ישראל בכלל. ובבני ברק ברשב"ם 23 ישב ר' חיים במעלה המדרגות עם הסטנדר והגמרא, טלית קטן מעל החולצה והוא יושב ולומד.

אזעקות היו מפלחות את האוויר, ו'בומים' אדירים זעזעו את הבניינים. שלושים ותשעה טילים נחתו ברחבי הארץ. לכל מקום יצאנו מצוידים במסכות אב"כ, אבל דמותו של ר' חיים היושב ולומד כאילו אין כלום נסכה בנו ביטחון והורידה את מפלס הדאגה. במוחש ראינו את הבטחתו המופלאה "בבני ברק לא יפלו טילים!"

בצהריים, כשהייתי חוזרת עם הילדים מהגן או מהמטפלת, הייתי עוברת בקביעות ליד בית כנסת 'לדרמן'. כאן היינו פוגשים בר' חיים חוזר ממנחה גדולה, עליה הקפיד כל

ימיו, הייתי מרימה גבוה את הילד או הילדה התורנים כדי שיראו גם הם את היפה בנופי תבל - ואומרת להם "תסתכלי/י טוב. זה ר' חיים הצדיק".

תורים ארוכים היו משתרכים בקביעות מתחת לביתו של ר' חיים ובמעלה המדרגות, בזמן קבלת הקהל. אנשים הגיעו מכל רחבי העולם לבקש את ברכתו ואת עצתו, מכל רחבי הגלובוס התאמצו והגיעו לחזות בזיו פניו.

אולם לנו היתה פריבילגיה מיוחדת; היינו שכנים! מחלונות הבית ראינו היטב את ביתו ואת חדר הלימוד שהאור בו דלק כבר משעות הלילה המוקדמות.

תמיד יכולנו להגיד, 'טוב, נשאל את ר' חיים'. וכך, בכל שאלה או בבקשה לברכה, פסענו את הדרך המובילה לביתו - נכנסנו, ויצאנו רגועים.

הילדים היו הולכים לשמוע הבדלה אצל ר' חיים, או לסתם תפילת ערבית בשנים שכבר היה מתפלל בביתו.

ידיעת התורה המוחלטת שלו היתה ידועה לכל. אולם, פעם אחת - זכיתי להרגיש אותה בעצמי.

בתור מחנכת רציתי להביא לתלמידותיי בשיעור יהדות, את המדרש המספר על המין ששאל את רבי עקיבא על העולם - מי בראו, ורבי עקיבא ענה לו כשם שהבית מעיד על הבנאי וכו', רציתי להביא את המדרש בצורתו המדוייקת, אך לא מצאתי היכן הוא כתוב.

ואז, אמרנו 'בואו נשאל את ר' חיים', איך לא חשבנו על זה קודם? ר' חיים שמע מבעלי את השאלה וענה על אתר: "בסוף מדרש תמורה". עתה ידענו היכן נמצא המדרש המבוקש, אולם לא ידענו היכן נמצא מדרש תמורה האמור! אולי בסוף מדרש תנחומא? לא.

**כאן עצר
הסטייפלער
ואמר
לר' חיים:
"אין לי
יותר כח
להמשיך".**

אולי בסוף מדרש רבה? לא.
או אולי בסוף מסכת תמורה שבש"ס? גם לא.
או אולי במסכתות קטנות שבסוף סדר נזיקין? גם לא.
החיפוש לא העלו דבר.

לאחר כמה ימים, פגש בעלי שיחי' תלמיד חכם אחד שיעץ לו לחפש ספר בשם 'בתי מדרשות', שם אסף עורך אמריקאי אחד, מדרשים שכוחים שלא מופיעים בספרים הרשמיים ושנמצאו בארכיונים של אוניברסיטאות ברחבי העולם. אולי שם יופיע מדרש תמורה האמור.

ואכן, במדף גבוה באחד מבתי המדרש נמצא הספר. זהו ספר בן שני כרכים שבסופו נדפס מדרש תמורה שכל כולו כשלושה עמודים, בסוף המדרש - כפי שאמר ר' חיים הופיע המדרש המדובר. מחט בערימת שחת! ועל זה ענה ר' חיים בלי לחשוב כלל.

....

ביום שישי האחרון לחייו של ר' חיים, יצא אחד מבני הבית לתפילת מנחה בבית הכנסת 'לדרמן'. הוא התקשר בבהילות ואמר "עושים החיאה לר' חיים, תגידו תהילים!" לא יכולנו להאמין לעצמנו. החיאה! לר' חיים! לא יכול להיות.

מבית הכנסת 'לדרמן' עלו קולות המתפללים ואנחנו אמרנו בבכיות תהילים מהבית. פתאום אמרה לי אחת הבנות שלי "אמא, אומרים שמע ישראל!" התחלנו לומר 'שמע ישראל' ואז אמרתי לעצמי "שמע ישראל, זה לא תהילים!" למה לא ממשיכים להתפלל?

ואז שמעתי דרך החלון "ה' מלך, ה' מלך, ה' ימלוך לעולם ועד!!!"

פתאום השתררה דממה.

כזאת דממה שאפשר היה להיחנק ממנה. חתנו, ר' שרגא שטיינמן שליט"א, יצא מהבית במעיל קרוע, והעולם עצר את נשימתו. דרך חלון ביתי ראיתי איך נפתח בביתו חלון שהיה סגור תמיד. זה היה מראה תמוה, אך פעם לא ראיתי את החלון הזה פתוח. אחד הבנים שלי אמר לי "אמא, את צריכה לדעת שבבית שיש בו מת פותחים את החלונות".

ואז הייתי חייבת להבין; ר' חיים הצדיק איננו. נשמתו של ר' חיים עלתה בסערה השמימה.

פתאום שמעתי תקיעת שופר. מישהו מבית הכנסת תקע. תקיעה, שברים, תרועה, תקיעה. הייתי בטוחה שהמשיח הגיע! מה יותר ברור מזה? ר' חיים שכל הזמן דיבר על כך שהמשיח קרוב, ושקרא ליהודי חוץ לארץ לבוא לכאן מהר, עלה לשמים והביא איתו את המשיח! רק לא הבנתי למה תקיעה שאמורה להיות מסוף העולם ועד סופו, נשמעת חלש כל כך, וגם נפסקת. המשיח לא הגיע. אכזבתי היתה עצומה!

עברה עלינו שבת נוראית. לא הצלחנו לעכל, ולא רצינו לדבר. אחד הילדים שראה את צערי אמר לי "אמא, אל תדאגי, אין כזה דבר שר' חיים לא קם לנץ, את תיראי מחר בבוקר שר' חיים יקום!" אבל בבוקר, כשהבית המשיך להיות דומם, ידעתי שאני צריכה להשלים עם זה. אין לנו יותר את ר' חיים.

אני עוברת ליד הבית השמם ודמעות עולות לי בעיניים. פנה הודו. פנה זיוו. פנה הדרו.

תשעים וארבע שנים זכינו אנחנו בר' חיים. עכשיו נצחו אראלים את המצוקים וזכו בו בעצמם.

יהיה הצדיק למליץ יושר בעבורנו, וזכויותיו הרבות יעמדו לנו למגן עד בא משיח צדקנו.

טור אישי
רינה יגר

רגלי חסידיו

ככל שעוברים הימים כך הולך החסר ומעמיק.

פתאום אני מגלה שלכל אחת יש רגע כזה, מפעים, של אור ענק. של התגלות כבוד ד' בעולם, שהוא יתברך העביר אלינו דרך מרן שר התורה רבי חיים קניבסקי זצוק"ל. ולא, לא מתרגלת לכתוב את המילים האחרונות.

וביחד עם ההארה וההתרוממות וזהרורי הגדלות שזכינו לחזות בהם, גדל האבל ומתעצם. כי אין לנו רב חיים. כי לקח אותו האלוקים.

אז ברשותכן, אספר לכן על כמה רגעי הארה שזכיתי להם. רגעים של מופת. של אור התורה הענק והעצום של מלאך אלוקים. של צדיק גוזר. כי כה אמר לי תלמיד חכם ששאלתי אותו אילו מסרים אני הקטנה יכולה להעביר, לאחר הילקח מאיתנו קדוש וירא אלוקים שבדור: הרי כל המופתים הנוראים שאנשים זכו לראות, הכל מגיע מכוחה של התורה שהרב למד

ולמד ושוב ולמד ושוב. כל כולו היה שקוע בתורה.

זכה דורנו, דור אחרון, לחזות מעט מן המעט באורה וקדושתה הבלתי נתפסת של תורת חיינו.

אתחיל בסיפור על דודי שליט"א, מכיוון שההתגלות שזכה לה מתארת באופן בלתי אמצעי, בנוסף לכוח התורה, גם את דרגות רוח הקודש שיש למי שדבק בה באמת.

דודי שליט"א עלה עם בנו לפני בר המצווה לקבל את ברכתו של גדול הדור.

השניים הוכנסו אל החדר ועמדו שם מספר רגעים בדממה, אינם מהינים להפריע את מרן שר התורה מלימוד התורה הקדושה.

לפתע, בלי שום הודעה מוקדמת, נפנה אליהם הרב. "אתה יודע לשיר?" שאל הרב את הילד, שמעולם קודם לכן לא עלה אל הרב. האב ובנו עמדו שם דוממים, תרים אחר תשובה מתאימה. השאלה הבלתי צפויה הממה אותם.

ואז הסביר הרב: "כי עוד מעט נבנה בית המקדש, ואתה לוי". את חרדת אלוקים שחשו דודי ובנו אין לתאר. הם לא דיברו עם הרב קודם לכן, לא סיפרו על עצמם

דבר. והרב בקדושתו ידע שהם לווים!!! ומכאן לחוויה מטלטלת שעברתי אני. בדרך כלל אינני אוהבת לספר חוויות אישיות, אבל הפעם זהו לא סיפור על עצמי. זה סיפור על קדושת התורה.

לפני שש שנים הרגשתי פתאום קושי בהליכה. בתחילה התעלמתי. החיים עמוסים, אין זמן לדברים משונים מן הסוג הזה. לא באמת התמקדתי בעצמי ובסיפור המוזר הזה.

שבת אחת נסענו אל הורי, ופתאום, במהלך הנסיעה באוטובוסים, הדבר בלט עוד יותר. ממש היה עלי להתאמץ כדי לרדת מהאוטובוס, זרמים מוזרים עברו ברגליי. ועדיין לא הסכמתי להתייחס לסיפור הזה. הייתי בסוג של הכחשה.

אותה שבת, שאמורה הייתה להיות שבת של אור, שמחה, ונחת להורי, הפכה עבורם להיות שבת של דאגה ומתח מוסוויים.

חזרנו הביתה. אמא ביקשה שאלך לרופא משפחה לראות מה קורה והודיעה שביום ראשון תגיע אחותי לעזור.

רופא המשפחה שלח לבדיקה נירולוגית. וזה היה מפחיד מספיק. אבל באותו אחר

יש לי צמרמורת כשאני נזכרת מה קרה אחר כך.

יום או יומיים אחר כך ניגשתי לרופא המשפחה, שהפעם החליט משום מה לרשום לי אנטיביוטיקה. כמו ילדה טובה ובלי לחשוב יותר מדי קניתי את האנטיביוטיקה ולקחתי. יומיים אחר כך כבר הייתי על הרגליים. עומדות דמעות בעיניי כשאני כותבת את זה. שבוע אחרי כבר חזרתי להיות כאחד האדם.

בסיעתא דשמיא עד היום, שש שנים אחרי, לא חזרתי לשם.

וכל מי שמכיר אותי וזוכר את התקופה ההיא, בוודאי מהנהן כעת בראשו.

איך כמה חודשים הייתי במצב קשה ומוגבל, לא מצליחה כמעט ללכת ומתקשה ממש לתפקד, חוששת שכך זה עתיד להיראות עד סוף ימי, חלילה, ומיד לאחר הברכה - מתאוששת באופן מהיר וניסי ממש!!!

ויהי הדבר לפלא!

אלו דברים גדולים מדי מכדי להבין אותם אפילו, והסיפור שלי הוא אחד מני אלפים-אלפים.

כי יש בתורה הקדושה כוח עליון להשיב נפש. כפשוטו ממש.

התהפכות במיטה בלילה הפכה לכמעט בלתי אפשרית. ברגע שפגה השפעת הקורטיזון - הפכתי שוב מוגבלת...

תקופה ארוכה לחמתי כדי לשרוד.

אמי הצדיקה הייתה מגיעה יום-יום לביתי ומסייעת בדברים הכי פשוטים. עוזרת לי לקום משכיבה לשיבה, מנקה ומסדרת את הבית. לחמתי כדי להצליח לצאת מן הבית, וכעבור תקופה, מרוב ייאוש, גם ניסיתי שיטה מסוימת של רפואה, שבימים כתיקונם כנראה שלא הייתי מסתכלת לכיוונה.

בשלב הזה לאהלה, גיסתי הצדיקה, אמרה לי: "אני לא מבינה. איך יכול להיות שאתם לא הולכים לרַב חיים?"

"לא חשבנו..." מלמלתי במבוכה.

והיא, חברה'מנית שכמותה, לא רק הודיעה שבעלי חייב לגשת לרב חיים, גם סידרה לו תור.

ואכן כך היה.

בעלי קם ונסע במיוחד לבני-ברק ונכנס אל רַב חיים.

הרב שמע את תיאורו של בעלי על מצבי. מיד בירך ברפואה שלמה במהרה. בעלי שאל על הרפואה שניסיתי, והרב אמר: "בדרך כלל לא מועיל".

צהריים המצב החמיר וממש לא הייתי מסוגלת לזוז.

וכפה התפכחנו. אין מה לעשות. הולכים למיון. ואפילו יש לנו בייבי-סיטר.

בהדסה עין כרם התקבלנו בדאגה גדולה. בדיקות הדם היו לא תקינות בעליל. הרופאים הודיעו שהם מאשפזים אותי לבירור מעמיק. לא רציתי. יש לי תינוק בן חצי שנה! אמרתי להם. לא הסכמתי להיכנס לסטטוס של חולה שצריך לברר מה בדיוק הבעיה שלה. אבל הם, כמובן, לא ויתרו לי. נתנו לי להבין שעם התינוק עוד יסתדרו איכשהו. עכשיו אני במוקד.

משיח בין הרופאים הבנתי שהם חושדים במחלה אוטואימונית לא פשוטה.

אבל בירורים שונים שערכו במהלך האשפוז לא העלו את הסיבה לשיתוק הפתאומי והמוזר, שהחמיר עד כדי כך שנאלצו לקחת אותי לבדיקות בכיסא גלגלים!

לא אלאה בפרטים. שוחררתי הביתה כשאני על קורטיזון ובלי אבחנה ברורה.

הקורטיזון אמנם ייצב את מצבי וחזרתי ללכת, אבל התעלומה - נותרה בעינה.

הייתה זו תקופה לא פשוטה ומורכבת. מצד אחד הצלחתי שוב ללכת, מצד שני הייתי מסורבלת מאוד, ופעולה פשוטה כמו

דודי ירד לגנו

שעת אישון ליל.

אנחנו מגיעים לבני ברק האבלה. המומים. כואבים. עטופי יגון. המוני אדם עושים דרכם לתוככי העיר, רוצים גם להיות בטוחים שהם שם, כי איך אפשר לא לקחת חלק במעמד הקדוש, העצוב וההיסטורי הזה.

בני ברק.

כל מי שנכנס לעיר הזאת מרגיש תמיד בקדושה הייחודית האופפת את המקום, והלילה הזה, הלילה הזה נראה כאילו טללי הקדושה השורים על העיר - מזילים גם הם דמעות. מרן שר התורה "ר' חיים"

הלב מסרב להאמין. היתכן?

כמו מאליה צפה התמונה שנחקקה לי עוד לפני עשרות שנים, בימי מלחמת המפרץ. הייתי אז בגיטסהד הרחוקה, אבל החום והבטחון שנשבו מסיפורי בני ברק שבחזית-הגיעו עד אנגליה הקפואה. וזה היה הסיפור שהביא תקווה בלבבות. סיפור על 'ר' חיים' שעטוף היה בטלית ותפילין, וגורס היה את לימודו, תוך כדי פתיחת החלון - למרות כל ההנחיות, למד לתוך חללו של עולם, חללה של עיר התורה והחסידות 'בני ברק', ואמר "כאן לא יפלו סקאדים".

וידענו כולנו שם שהינך מוגנת, בני ברק. מוגנת גם מוגנת, כי גדול בקרבך. גדול. קדוש. נשגב.

וכל עשרות שנים, מאות אלפי משחרים לפתחו, וריבי רבבות

של סיפורים קטנים וגדולים

ומכנה משותף אחד לכולם- תורתו מגן לנו!
תורתו.

מגן לנו.

מי מאיתנו לא גדלה על סיפורי ההתמדה המופלאים של אותו צדיק? מי לא יחלה בסתר לב לזכות ולו לרסיסים ממקור מים חיים, אדירים ונשגבים? תורה, תורה, תורה. בעוצמות בלתי נתפסות, בהתמדה מבהילה, בקדושה, בטהרה, בצניעות, בענוות חן.... "ר' חיים" - סמל לכתר תורה העומד בזהרו.

ובדיוק כמו בכל הזדמנות בה נגלים לעיננו ספרי התורה ביציאתם מארון הקודש-

לא נוכל לנגוע בהר, אף לא בקצהו, רק הצצה מרוחקת ומרוגשת, והושטת יד לעבר מקור הקדושה. כך גם עתה, אין לנו שום השגה ולו בדל של השגה, רק הצצה קטנה משולי עזרת הנשים והושטת יד, בתפילה שנזכה גם לשאוב ממעיני החיים וממקור השפע שנפתח.

...

שוב זה קרה לנו.

דווקא מתוך רגעי שיא של קרבת אלוקים, בגילוי שבתוך הגילוי אחרי יום הפורים הגדול של ערי הפרזות,

ועוד קדושת יום הפורים של ערי המוקפין כמה אהבת הבורא

הייתה בחללו של עולם? כמה דמעות נשפכו מלבבות טהורים:
"ה' אני אוהב אותך?" ואז-

בדיוק ברגעים המרגשים ביותר של תכלית אהבת הבורא
אלינו ואהבתינו אליו,
בדיוק אז-

פשטה הבשורה ונדמה כי העולם נחרב...

ושוב, כמו ברגעי הקרבה הגדולה שבמירון- רגע לפני האסון
והסתלקות מ"ה נשמות קדושות לשמי מרום

זה קורה... דווקא אז...

זה כואב, זה עצוב,

זה אולי אפילו ... פוגע...

ה' הטוב, כל כך רצינו להגיע אליך קרוב ככל שניתן
מה?...

מה ה' אלוקינו שואל מאיתנו?...

ולולי שמהבית הגדול והקדוש לא יצאה תורה, והוראה ודרכי
חיים-

לא היינו יכולים לנסות לענות,

אבל דווקא משום שאני אישית, מרגישה חובה גדולה לדרך
החיים שהורה לנו שר התורה ולבהירות המופלאה שזכינו לה,
לדרך הקודש, היראה והאהבה. זה מה שנותן עכשיו את הכח-
לנסות ולהעלות כמה מילים בעיקר בשביל להזכיר ולחזק את
עצמי להחזיק חזק 'צידה לדרך' לימים של חלל וחסר בעולם,

של דור ללא ר' חיים' זכר צדיק וקדוש לברכה

...

כמובן, קטונתי מלהציע תשובות ודלו מילותיי וקנטה השגתי,
ובכל זאת - באתי לשתף אתכן בהרגשה קטנה שזכיתי לה,
ברגעים הנוראים האלה כשתמהתי בליבי על איך ירדנו
מאיגרא רמא לבירא עמיקתא...

וזה מה שחשבת:

זכינו בדור האחרון ששתל לנו ה' הטוב צדיק ענק שבענקים
שניכר היה איך כח התורה זוהר דרכו, ברכות של 'רבי חיים'
תפילות של 'רבי חיים' הבטחות של 'רבי חיים' אין ספור סיפורי
גילוי של 'צדיק גוזר והקב"ה מקיים" מתנה מופלאה שכזו לדור
שלנו - היא מתנה של אהבה בין הקב"ה לעמו ישראל.

ואנחנו כאן, מתברכים, סופגים ומתעלים עוד באהבת הבורא.
אבל בדרך למעלה, בדרכים של עליה - אם אין מאמץ, זה
לא זה... ה' מחכה מאיתנו - לעוד שנעמוד וניבחן האם אנחנו
אוהבים באמת - גם כשקשה. גם בשעת הסתר פנים. ואנחנו
כאן-

עם כל הקושי ושברון הלב, עומדים ואומרים לה' הטוב - כן!
אנחנו ממשיכים לאהוב!

לא משנה מה הקושי, ובאיזה כור מבחן תעמיד אותנו,

"עליך הורגנו כל היום". "אם יקטלינו לו אייחל"

התקרבונו, רצינו כל כך לרקוד ולשמח עם דרגות קרבת
האלוקים - עד כלות הנפש

וה' הפך את עולמנו, כיבה את המאור הגדול ונהפך לאבל
מחולנו

ובכל זאת: שמך לא שכחנו!

למרות הכאב והצער, אנחנו נשארים לאהוב! נשארים לבקש קרבת אלוקים-

בלי תנאי!

...

לא הייתי מרשה לעצמי לערב שום סיפור אישי בכתיבה על הענק שבענקים,

אבל מאחר ובכל זאת הסיפור הבא קשור ל'שמורה' וקרה ממש ברגעים הללו בהם באה השמש בצהרים, ביום הפורים שעות בודדות לפני שבת קודש, אני מרשה לעצמי לשתף אתכן באפיזודה קטנה שהייתה לנו - ממש ברגעים הללו עם הסתלק ארון האלוקים.

אנחנו כמובן לא ידענו מכלום, ומצויים היינו תוך כדי המשתה ושמחה של יום הפורים. לפתע נכנסה חבורת בחורים עליזים, רקדה פנימה וביקשה 'לא פחות מאלף'... ואז, תוך כדי המשא ומתן בינם לבין בני הבית, נעמד אחד מהבחורים ושאל: "מי כאן ה'שמורה במבול'??? התברר שהוא אח של 'שמורה' יקרה, וכמו הרבה בני משפחה... גם הוא מכיר ומרגיש שייך לקהילה. אם לא חלק, אז לפחות 'מכלי שני'

כטוב לב הבחור ביין, נעמד ותמה שאינו מבין "איך יש לכם כוחות לשמוח אחרי מה שקרה לכם?"

"עקבתי אחרי הסיפור", כך אמר, "בכיתי והתפללתי מרחוק..." והוא ממשיך ואומר: "שאלתי את אחותי: 'תגידי, לא קשה לה?' והיא אמרה לי 'לא. לא קשה לה'"

הוא מסתכל ושואל ומבקש תשובה... איך לא קשה לכם?...

ואני?... נאלמתי דום! לא! זה לא נכון! לא קשה לה??? קשה

לה מאד!!! זה כואב, זה כבד על הלב, זה גואש כמו סמבטיון המתיז אבנים בעוצמה לכל עבר... ודאי שזה קשה.

אז איך ממשיכים?

ממשיכים כי כשאוהבים באמת לא שואלים שאלות!

כשאוהבים, בטוחים גם באהבתו של ה' הטוב אלינו!

מבינים שרואים חלקיק קטן מתמונה...

אהבה שאינה תלויה בדבר, לא ביחסי 'תן - קבל' ולא שום דבר אחר, סתם אהבה יוקדת לה' יתברך וממנו אלינו. ההרגשה המתוקה הזאת היא הנותנת לגבור על כל הקשיים, על כל המכשולים, על כל הכאבים, המצוקות, הצרות והייסורים.

...

וכאן יש מקום לשאול - איך נגיע לזכות ולחוש את אותה אהבה?

מה הדרך בה נזכה להעיר ולעורר את האהבה עד שתחפץ, ותקנה לה מקום של קבע בליבנו?

וכאן, בתוככי העיר האבלה,

הרחובות ההומים ממלווים ומקוננים,

ברגעים הללו שהנשמה הקדושה שורה בחלל העולם ומאפשרת לכולנו 'לחטוף' פיסות קדושה

זה הזמן להודות ולהכיר טובה

על מה שסללו והורו לנו רבותינו,

ובעיקר מה שהרבה מרן שר התורה הענק שבענקים, סמל ומופת לדבקות העילאית בה' יתברך-

ללמדינו בדרך ה'.

היום זה כבר פשוט שזה כך
כולנו יודעים ש'בית' גדול לה' ולתורתו - יכול לקום רק מתוך
ניתוק מחולאי התקשורת
אבל בימים הראשונים, כשזה לא היה מובן מאליו ופשוט כל
כך-

היה לנו כמגדלור באפילה הוראותיו הברורות של מרן שר
התורה, קדוש עליון, שרוח ה' מדברת מפיהו-
יהרג ובל יעבור!

לשמור מכל משמר את נפשנו בטהרה ובקדושה מזהמת
הרשת הציבורית על כל גרורותיה...

והאמת, במחשבה לעומק, לו רק נבין שכל עניין הבית היהודי
הוא משל ליחס בין ישראל לקודשא בריך הוא,

נבין שבדיוק כמו שאישה המבקשת שתשכון האהבה ואחוה
בביתה, היא ודאי לא תכניס אדם זר, גם לא תתלה תמונה
שלו, ואפילו לא תצניע צילום קטן בכיסי הבגדים... כי לא די
בטיפוח רגשות הקירבה, בלי לשמור על גבולות הבית...

כך גם כל מי שרוצה קשר עמוק של אהבה כנה בינה ובין
דודה, לא ייתכן שיתערב בקשר הזה - שום רמז להשפעה
חיצונית וזרה.

אנחנו אלו הנאלצות לצאת מהחממה המוגנת, ולפסוע לעולם
החיצוני-גם לנו יש את הזכות לגדל ולהקים בתים גדולים
בישראל.

הרבה יש לנו לשמוע, ללמוד, להפנים ולשאוף לקרבינו
ובודאי עוד נשמע סיפורים גדולים, גם במסגרת השמורה
בעזרת ה'

אבל דבר אחד כדאי לנו שיהיה נר לרגלינו-

הגנה על צורת הבית,

חלל שרוח הקדושה שורה בו

היא הערובה לזכות להשראת שכינה, לעורר אהבה אמיתית
ביננו לבין רבוננו של עולם.

זה הדבק, זה החיבור, זה הבסיס, וגם התכלית
לכל אותם שאיפות ותקוות כמוסות שיתגשמו.

...

העולם של היום הוא לא היום של שום יום אחר.

היום הזה יש לנו את הזכות לנשום עמוק ולהכניס לתוך-תוכינו
שבבי קדושה וגדלות אמיתית של תורה בטהרה המופלגת.

הלואי ונזכה אכן ולו לאגל טל אחד מהנשמה הקדושה

ולהחזיק חזק בכל הדרגות הגבוהות

להמשיך ולהתעלות מעלה מעלה

בימים הללו שאחרי פורים ולפני ימי הפסח הגדולים בהם
"בחר ה' בנו" מכל העמים

לעמוד ולהגיד לריבוננו של עולם:

אנחנו בוחרים בך!

בך לבד!

מזמינה אתכן לשתף אותנו ברגשות,

בסיפורים, בעובדות חיים

שיחזקו את כולנו.

כותבת, ודומעת מלב שבור

כואב ואוהב

לאה

ר' חיים
לאה גריינימן

טליה אברהמי | ציירת ומאיירת | 052-8109040

"בינו שנות דור ודור"

הדורות, כידוע, מתחלקים לתקופות: תקופת התנאים, האמוראים, הסבוראים, גאונים, ראשונים ואחרונים. "מה הנקודה בה מסתימת תקופה ומתחילה תקופה חדשה?" שאל פעם סבי, הגאון רבי שמריהו זללה"ה, את דודו הגדול מרן החזו"א זכרו לברכה לחיי העולם הבא "איך יודעים שזה קורה?" והסביר לו החזו"א שבמסגרת ההנהגה הזאת של ירידת הדורות, לקראת כל תקופה חדשה, כשבעצם עומדת לחול ירידה נוספת, הקב"ה שותל בדור נשמה אחת שלא שייכת לדור הזה אלא כמה דורות אחרנית, כדי לרכך את עוצמת המכה ואת הפרשי הדורות.

ללא ספק ר' חיים קניבסקי עונה להגדרה הזאת.

הרב שך אמר עליו שעוקב אחריו ומתפעל ממנו כבר מבחרותו. בהספד שלו על הסטייפלר, חזר שוב ושוב על מה שהיה חשוב לו להדגיש בדבריו (כפי שאמר אח"כ את כל הנזכר לאבי מורי שליט"א ולדודי הרב הגאון ר' שמואל שליט"א): "השאיר אחריו בן כמותו".

הרב שך ביקש מאמו"ר שליט"א ודודי הרב שמואל שליט"א לבקש מרופא עיניים

שיבדוק את ר' חיים, "תגידו לו שהוא העיניים שלנו" ביקש מהם.

הסיפורים וההנהגות שאנחנו שומעים מכירים לנו עולם אחר, גבוה ומרומם מהעולם ומהחיים שלנו.

...

בצבא הרוסי אין הנחות וגם אין דת, רק משטר ברזל קשוח ולא מתפשר. כשגוייס הסטייפלר לצבא הרוסי, הדבר הראשון שדאג היה לבקש שיאפשרו לו לשמור שבת.

הסירוב היה מייד וחד משמעי. אולם

רק המחשבה על כך שיהודי רוצה לשמור שבת בצבא עוררה זעם נוראי והבנה שיש צורך ב'חינוך מחדש' כלפי היהודי הסורר...

וכך הועמדו 2 שורות חיילים גברתניים, שונאי יהודים ודת, וביניהם עבר הסטייפלר כשהם מכים בו עם כתות הרובים עד זוב דם. באכזריות, שמחים לפרוק את יצריהם החייתיים והאנטישמיות הבוערת על גופו הקדוש של הסטייפלר.

"היכוני
פצעוני,
נשאו את
רדידי
מעלי...
שהולת
אהבה אני".

שנים לאחר מכן, כשנפגש הסטייפלר עם מי שתהיה אשתו הצדקנית מרת פעשה מרים ע"ה, היה חשוב לו לבדוק שמדובר בפרטנרית לרגשות שלו, שתהיה שותפה מלאה לחייו. הוא סיפר לה על הרגעים האלה, על המכות, על הנתיב המדמם בו צעד. ועל ההרגשה: "ובכל הזמן הזה הייתי המאושר באדם, הרגשתי תחושה עצומה של אהבה לד', של קרבת ד' בצורה מוחשית ועזה. האם את מסוגלת להבין ולהרגיש את מה שהרגשתי אז? אם את שם - אזי יש בינינו חיבור ומכנה משותף, ואם לא - אז לא".

וזה היה המבחן של הרבנית פעשה מרים קניבסקי ע"ה, האם היא חיה חיים של אהבה. לא מספיק לעבוד את ד' בדקדוק הלכה ובשמירת המצוות, צריך לאהוב את ד' ללא גבולות, צריך לשמוח בו ולהתמסר ללא מיצרים. ואז, גם אם מקבלים מכות מכל הכיוונים, זה הקרב שלנו על אהבת חיינו, זה האושר של קרבת ד'.

ולבית הזה נולד ר' חיים קניבסקי.

...

ר' חיים סיפר פעם לאמו"ר שליט"א ולדודי, הרב שמואל גריינימן, ששאל פעם את אביו הסטייפלר: הרי כתוב

מתנת
העושר

כללים ליוצאים לגלות רלוונטי לכולנו

"את זה אמא סיפרה לנו בדרך לגלות"
כה טענה אחינית בת ה4.

נדהמתי, הלכתם לגלות? מתי???

מפה לשם ומשם לפה מתברר שחל
בלבול מסוים והכוונה היתה בדרך ללוויה
של ר' חיים זללה"ה.

ברגע הראשון זה הצחיק אותי, אבל
בחשיבה שניה זאת לא טעות כזאת
רצינית, כי בדרך ללוויה חייבים לעבור
דרך גלות. גלות הנשמה שנדדה ממקומה
הטבעי, הטוב והנעים במחיצת הקדוש
ברוך הוא, לגוף הגשמי ועולם החומר על
כל טלטלותיו והתמודדותיו. ר' חיים זכה
לצאת מחרון אף העולם ולהגיע למנוחה
ולנחלה אבל זה רק לאחר שהלך בגלות
העולם הזה חיים שלמים והתכוון לקראת
היום האחרון.

אז לוויה היא בעצם הסוף של הגלות,
"והחי יתן אל ליבו" - כדי שנזכה לחזור
בטוב מהגלות הזאת לבית עולמים
צריך לזכור כל הזמן-לאן אנחנו הולכים
ומה צריך לעשות בכל הדרך הארוכה
והמורכבת הזאת.

אמר ר' חיים שמואלביץ : כולם
מתפעלים מרב פריידא, אבל אני
מתפעל מהתלמיד. לשבת וללמוד
בכל יום 400 פעמים! איזו התמדה!
איזה כח רצון!

שמע זאת ר' חיים והגיב: אני לא
מתפעל מהתלמיד בכלל, אין כאן
שום גדלות. מה הפלא על התלמיד?
אם הוא לא ילמד הוא לא ידע, הוא
ישאר עם הארץ! זו מלחמה על החיים,
לחיות או לא, ואם כן מה לכם להתפעל
מהתלמיד? אבל רב פריידא שרוצה
ללמד תורה יכול למצוא תלמיד אחר
יותר כשרוני, שיקלוט אחרי פעם
אחת או פעמיים, אבל הוא היה מוכן
להתמסר לתלמידו, וזאת הגדלות.

מי שניסה ללמוד 399 פעמים ולא
הצליח, יש בידו סיבה שבהחלט
מתקבלת על הדעת למה הוא לא
ממשיך ללמוד. גם הרבה הרבה פחות
נסיונות לימוד עדיין יכולים לשמש
כסיבה מוצדקת למה לא ללמוד. אבל
ר' חיים שחי את החיים האמיתיים
והנכונים מבהיר לנו: בקרב על החיים
אל תהיה צודק, תהיה חכם!

אם אתה לא תחיה חיים של תורה,
אם אתה לא תלמד תורה - לא יעזור
לך שיש בידך סיבה טובה, אמיתית,

שסנדקאות גורמת לעשירות, ואם כן, היכן
היא העשירות של הסטייפלר, שהיה כל
כך הרבה פעמים סנדק? ר' חיים סיפר
שהסטייפלר ענה לו 2 תשובות: התשובה
הראשונה היא הספרים שלו- ספרי
ה"קהילות יעקב" זאת עשירות. את הסיבה
השניה התחמק ר' חיים מלספר להם.
בהזדמנות הם ביררו את הסיפור אצל
אחות של ר' חיים- הרבנית יוספא ברזם
תחי', האם ידוע לה מה ענה הסטייפלר
לר' חיים על העשירות מהסנדקאות. אז
היא אמרה: "כן, היו לו 2 תשובות: ספרי
הקהילות יעקב ור' חיים..."

...

הגמרא מספרת על רב פריידא שהיה
לומד וחוזר על הלימוד עם תלמידו אשר
היה קשה תפיסה 400 פעמים, בכדי
שיקלוט את הלימוד. פעם אחת באמצע
הלימוד, נכנסו אנשים לרב פריידא ובקשו
שילך למקום מסוים לאחר הלימוד. בתום
400 פעמים של לימוד ראה רב פריידא
לפליאתו שהתלמיד עדיין לא יודע את
תלמודו. התלמיד הסביר שמאז שבאו
לקרוא לרב פריידא הוא איבד את הריכוז,
ולמרות שלמד 400 פעמים עדיין לא
קלט את הנלמד. רב פריידא הרגיע אותו
שילמדו כמה שצריך עד שיבין. וכך למד
איתו רב פריידא עוד 400 פעמים נוספות,
סך הכל שמונה מאות פעמים.

קבילה ומשכנעת. אתה לא תהפך להיות תלמיד חכם. אתה יכול להשאר עם אישור מרב לכך שאתה עם הארץ, ואם אתה מחפש אישורים - אתה מסודר. מותר לך להפסיק ללמוד במצב כזה. אבל אם אתה מחפש את החיים האישור לא עוזר לך. אם אתה בוחר לחיות -אתה נלחם, נאבק, משתדל, מתאמץ, קורע לעצמך את סף הסיבולת פעם אחר פעם, שובר את כל המחסומים, עומד בגבורה בנסיונות מתישים ובסוף אתה גם תצליח. על החיים עצמם לא מוותרים. ואם אתה מבין שהתורה היא תורת חיים- אתה לא מוותר, אתה מתעקש!

...

בבית הקטן ברחוב רשב"ם הגיעה לאחר לידה אחת מבנותיו של ר' חיים. בלילה רצה ר' חיים ללמוד. בחדר ישנה הרבנית ובסלון היולדת, אז יצא ר' חיים מחוץ לבית וישב ולמד שם. היה חורף, קור ורוחות ור' חיים לומד. כשהתחיל גם לרדת גשם יצאה

שלא
נהיה
חמורים

הרבנית לבקש שיכנס הביתה. הסביר לה ר' חיים שהוא באמצע החובות וחייב להמשיך. (ר' חיים היה מסיים מידי שנה את כל הש"ס בבלי ואת כל הש"ס ירושלמי, ואת כל המדרשים ואת כל הרמב"ם ואת כל השולחן ערוך, ואלו הם "החובות" שלו- כלשונו). לשאלתה כמה דפים כבר למד ענה שלמד 6 ונשאר לו עוד 2. הציעה הרבנית שבמצב כזה של קור וגשם זה חשש לבריאות, ואולי יכנס עכשיו הביתה וישלים את הלימוד מחר וילמד במקום 8 דפים כהרגלו, 10 דפים. ענה לה ר' חיים: אם היום אני אלמד 6 דפים, מחר אני לא אלמד 10, מחר אני אלמד 5 ומחרתיים 4 ואח"כ 3... וככה אני אהיה עם הארץ!

אי אפשר לוותר!

כך זאת דרך חיים של חיבור ורצון, בלי להיכנע לתרוצים, גם אם הם מוצדקים... כי כשמדובר בחיים שלך אתה לא מחפש תרוצים, אתה רוצה פשוט לחיות.

...

מסופר במדרש תנחומא: כשאברהם אבינו הולך עם יצחק להר המוריה: אמר לו ליצחק "רוֹאֵה אֶתָּה מָה שְׁאֲנִי רוֹאֵה?" אמר לו: "אני רוֹאֵה הַר נֶאֱמָה מְשֻׁבָּח וְעֵנָן קָשׁוּר עָלָיו". אמר לנְעָרָיו (אליעזר וישמעאל), "רוֹאִין אַתֶּם כָּלוּם?" אמרו לו: "אין אָנוּ רוֹאִין אֶלָּא מִדְּבָרוֹת". אמר לָהֶם: "שְׁבוּ לָכֶם פֶּה עִם הַחֲמוֹר, הוֹאִיל וְהַחֲמוֹר אֵינוֹ רוֹאֵה וְאֵינְכֶם רוֹאִין כְּמוֹתוֹ, עִם הַדּוֹמָה לַחֲמוֹר, שְׁבוּ לָכֶם פֶּה עִם הַחֲמוֹר, שְׁאֲתֶם כְּמוֹתוֹ".

שילמת-
קיבלת

אמר ר' חיים: מה הטענה עליהם שלא ראו ענן קשור? זה לא דבר פשוט לראות מראות אלוקים, צריך דרגה גבוהה בשביל להגיע לזה. וכי אם לא רואים ענן קשור הם כבר שווים לחמורים?

דמות דיוקן

סיפורים ומשפטים הדגשתי במסגרת
משננת תובנות, אוגרת ושומרת
מרכז ה"מזרח" ריק, אבל תקוק בזכרון
המנורה אמנם כבתה, אך הלוחות עוד בארון
יש לי דמות דיוקן, ללמוד. לגדול. לתפארת

האהבה שלנו לד' ולתורת חיים, אם לא נעשה זאת - אנחנו עלולים חלילה לאבד את מראות אלוקים ולהישאר עם החמור.

...

אנחנו עומדים בסוף התור בסופר. עגלה מלאה אספנו איתנו מכל המורשת שהשאיר אחריו ר' חיים. לקחנו אלינו מעשים ודוגמאות לחיים מלאים וגדושים, חיים שיש בהם. אבל אם לא נשלם בקופה על כל תכולת העגלה העמוסה שלנו- היא לא תהיה שלנו. אנחנו חייבים "לשלם"- לגבות בשינוי לטובה ובמעשים. אחרת, כל החיזוק יתנדף חלילה...

מְשַׁל לְאֶחָד שֶׁהָיָה מְשַׁלֵּךְ לְתוֹךְ הַמַּיִם, הוֹשִׁיט לוֹ הַקְּבִרְנִיט אֶת הַחֶבֶל, אָמַר לוֹ תִּפֹּס אֶת הַחֶבֶל הַזֶּה בְּיָדְךָ וְאַל תִּנְיַחְהוּ, אִם תִּנְיַחְהוּ אֵין לְךָ חַיִּים. אָף כִּן אָמַר הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא לְיִשְׂרָאֵל כָּל זְמַן נְשַׁאֲתָם מִדְּבָקִין בְּמַצּוֹת אֲתָם חַיִּים, שְׁנֵאָמַר (דברים ד, ד) "וְאַתֶּם הַדְּבָקִים בְּה' אֱלֹהֵיכֶם חַיִּים כְּלַכֶּם הַיּוֹם". (מדרש רבה, במדבר, שלח, פרשה י"ז).

לא נוותר על הרוחניות שלנו, על הגבולות שלנו, גם כשזה קשה. כי על עצם החיים לא מתפשרים!

והסביר ר' חיים: הם הרי חיו אצל אברהם אבינו, הם חיו בבית של אברהם העברי: כל העולם כולו מהעבר האחד, ואברהם מגלה יחידי לבאי עולם את אור האמונה. אם מישהו חי בבית של אברהם אבינו ודורך באותו מקום, ולא צומח ומתגדל, אם הוא לא רואה ענן קשור- אז הוא חמור.

כי הנמצא בדרגה גבוהה ברוחניות, הרי חברו שנמצא בדרגה רוחנית פחותה ממנו - הוא חי לעומתו במציאות שונה, ובלשון חכמינו זכרונם לברכה "אם ראשונים כמלאכים אנו כבני אדם, ואם ראשונים כבני אדם אנו כחמורים". זהו האומדן האמיתי לחיים רוחניים גבוהים, לתוספת קדושה לעוד רמה גבוהה יותר של קרבת אלוקים.

כל אחת ואחת מאיתנו זכתה לחיות בדור שבו היה לנו ענן קשור על הר שראשו מגיע השמימה. אנחנו חיינו בדור הזה. ואם אנחנו זכינו לחיות בחיי ר' חיים - אנחנו חייבים ללמוד ולגדול כדי לא להיות חמורים.

הרבה סיפורים סופרו, עובדות והנהגות, ואם לא נעצור ונתמקד במשהו לקחת איתנו כדי להעצים את העולם הרוחני שלנו, לראות את העבודה הרוחנית שלנו כעצם החיים, להעצים את

U.S. Embassy Jerusalem

לראות נתון במבט מתון

השנה, עוד בטרם נספיק לארוז את כלי הפסח, נשוב לקרא בפרקי אבות. המשנה הראשונה מפרטת את עיקרי הדינים לדיינים, והראשון מבניהם הוא "הוו מתונים בדין".

למען האמת, זה די מפתיע. מה? זו הפתיחה? מה יש בה, במשנה הזו, שכל כך בסיסי בבנין המידות באדם?

יש כאן יסוד חשוב, אבן פינה לחיים שלנו כאן בהווי העולם הזה. כל עניין שנדון בו, לא רק במסגרת בית הדין, אלא כל מחשבה ובחירה שאנו עשויים להיתקל בה, מעמידה אותנו בניסיון. כי השימוש בשכל לבדו הוא מופרך מעיקרו, שכן השכל נוטה, באופן טבעי, להיכן שנחו לו. הוא חש אמון למושכל הראשון שמתקבל על דעתו, ו- זהו. הוא אינו מנסה להטיל בכך ספק.

זו הסיבה לכך שבמקביל לתורה שבכתב, מסר הקב"ה למשה רבינו גם את התורה שבעל פה. מדוע לא נרשמו גם דברים אלו בכתב כשאר התורה? מה הטעם להעבירה כמסורת מפה לפה ומדור לדור?

ר' חיים שלי שלך,
שלך שלנו -
זה כלל גדול בתורה

חני מייערס

זאת ועוד: התורה שבעל פה רצופה מחלוקות, אין אמירה ברורה ובהירה המהווה את הפסק ה"נכון" והסופי. שמאי אומר כך והלל יאמר בדיוק ההיפך, אלו ואלו דברי אלוקים חיים. בשביל מה כל זה?

זה המסר העצום שהקב"ה מעביר לנו: על מנת להבין דברים כהווייתם, לא מספיק להשתמש בשכל, משום ששכל הוא דבר עקום! ומשוחד! ומוביל אותך לאזור הנוחות שלך! אני רוצה לראות אבא שהילד שלו הסתבך במריבה, מגיב לתלונות באמירה המצדיקה את היריב. איפה. כל אב משוכנע לחלוטין שהבן שלו יודע היטב לחשבן מה מגיע למי ובעיקר למה. הבעיה היא שרעהו אוחז בדיוק כך לגבי הבן-תכשיט שלו. איך זה יכול להיות?

ובכן, כל אדם, באופן טבעי, יישאר קרוב אצל עצמו ויראה כל עניין כמוחלט מצד המבט הסובייקטיבי שלו. ולכן, התורה שבע"פ מחזקת את הצורך לדרוש, להפוך ולברר הלכה לעומקה. וזו הכוונה גם בציווי לדיינים להיות מתונים בדין.

מה זה מתון? מתון פרושו להפוך במחשבתך ולבחון עוד צדדים הקוראים תיגר על המושכל הראשון שלך. גם אם אתמול פסקת דין הנראה לכאורה זהה ממש למקרה שאתה דן בו היום, עצור! אל

תפסוק בטרם בררת שוב את פרטי המקרה הספציפי והדין המתחייב מכך.

מהו שוחד? שהוא חד. מקרב את הנותן והמקבל להיות כמו אחד. לכן, גם אם הנותן מציע לדיין מתנה שלא על מנת לפסוק לטובתו דווקא, אסור לו לדיין, לקבל את מתנתו. ואנו - לא כל שכן. חייבים להיות מתונים במהלך שלנו קדימה. כי למעשה, מה שלא יהיה, פשוט- נולדנו משוחדים. לעצמנו.

(מישהו שנכח בקורס חקירות של יחידה ייעודית במשטרה, הסביר לי פעם את המושג "תסמונת החשוד המיידית". במסגרת הקורס, סיפר המרצה שאת השיטות המתקדמות יותר לחקירת החשודים, הוא רכש מהמהלכים שלמד בסוגיות שבמסכת סנהדרין כשהיה תלמיד בישיבה הק'. הוא הסביר כיצד השכל מתביית על חשוד מסוים, ומעתה ואילך הוא יטה את הראיות לרעת החשוד המסומן. מודעות לתעתועי השכל תמנע פסק דין שגוי ובעייתי.)

אצל מי נמצא הסרגל?

אז מה? אין לנו סיכוי? בוודאי שיש. בשביל זה צריך קודם כל מודעות, ואחר כך, בעניינים החשובים לנו באמת יש לנו

כתובת מעולה. בכל דור הקב"ה שתל לנו גדולי עולם, מנהיגי הדור, שאצלם מונח הסרגל הישר. כחלק מתהליך מסירת התורה בכל דור, אנו זוכים לקבל דעת תורה ישרה כפלס, המכוונת את מהלך מחשבתם ומבררת את דעתם של גדולי הדור באופן בהיר ונכון. פסיקה נקיה ממוץ נגוע, סולת זכה וטהורה של דבר ה' אלינו.

ר' חיים יכול היה לשבת וללמוד כאהבת נפשו, יומם וליל לא ישבות. אבל הוא בחר למלא את התפקיד שהוטל על כתפיו כמנהיג הדור, ופינה מזמנו, מתשומת הלב שלו, מן הגאונות החדה וממחשבתו הדקה ולקבל את כל הפונים אליו, לעצה, לברכה ולתפילה, כשהסרגל מונח אצלו לבטח, מיישר לכולנו עקמומיות שבלב, צער וספק.

מה תכל'ס-

פורענות או כפרת עוונות?

וכעת, כשר' חיים איננו, נפלה אבן מהחושן. האורים ותומים חסר. ומה יהא עלינו?

ישנם שני כיווני חשיבה, לכאורה סותרים, כאשר מאבדים מנהיג כה גדול.

ר' אריה לייב שפירא מבהיר לנו את הדברים כפי שנאמרו על ידי הסבא הגדול, ר' שמריהו יוסף, אי אז לפני כ-150 שנה.

בדבריו הוא מתייחס לסמיכות הפרשיות בין מותה של מרים לפרה אדומה והמסקנה הנלמדת מכך היא, כי **"אף מיתתן של צדיקים מכפרת"**.

לעומת זאת, הוא הוסיף וציטט את הפסוק מישעיהו: "מפני הרעה נאסף הצדיק", כלומר, **ה' לוקח את הצדיק לפני שהוא מביא פורענות ר"ל, כדי שהצדיק לא יצטער בגינה**.

אז מה תכל'ס, אפשר להירגע? או בדיוק להיפך, לחשוש מפורענות, שחלילה לא תבוא?

קושיה חזקה. אבל לא נשמור אותה לליל הסדר, כי התשובה קריטית לנו כאן ועכשיו. והיא תלויה ועומדת בהבנה ש- תלוי. בנו. כלומר, הקב"ה מנסה אותנו כאן, ומסמן לנו שיש עלינו קטרוג גדול בשמים. אם ניקח את הדברים ברצינות, נלמד מדרכיו של גדול הדור שנחטף מעמנו, אזי הוא יכפר עלינו במיתתו והקטרוג יוסר מעלינו. אבל אם חלילה נבחר להדחיק ולהמשיך כרגיל, עלולה להגיע הפורענות חלילה ולהיפרע מאיתנו.

כשזה גדול עלינו... בכמה מידות!

איך נוכל ללמוד מדרכיו? מה נקבל על עצמינו? להיות מונחים בלימוד באופן

תמידי? לקבל כל אדם בסבר פנים יפות ולהתייחס במלא תשומת הלב? לוותר על כל מנעמי העוה"ז מתוך ראיית הטוב האמיתי בעוה"ב? זה יותר מידי. ואפילו, כמו שר' אריה לייב תיאר בהרחבה, עלול להיות מסוכן עבורנו. מידות זה ענין של מדידה, כל תכונה ניתן לקחת מקצה לקצה. אבל יש גם את המידה הנכונה לנו כרגע בשלב זה שלנו במסע החיים.

אז מה ניקח? איך נוכיח להקב"ה שאנו דבקים בדרכי הצדיק ורוצים לעשות את הטוב והישר?

קודם כל- לפקוח את העיניים. להבין ולרצות. כל מחשבה טובה, לא רק מעוררת רחמים ומושכת עלינו חסד ושפע טוב, אלא גם ממשיכה ומקיימת את זכותו של ר' חיים. איזו טובה ונחת אנו גורמים לו! שנים שהוא ישב ספון בפינת רשב"ם, ומצודתו פרושה על פני תבל. שנים שאנו זוכים להגנה מיוחדת על הדור בזכות דבקותו המופלאה בה' ובתורתו. שנים שהוא המתין לנו וקיבל פנינו במבטו הפיקח ובברכת הבו"ה השגורה על פיו. יש לנו הזדמנות לעשות חסד לעילוי הנשמה שלנו כאן, ולעילוי נשמתו של ר' חיים שם, במקום מושבו האמיתי. אם בזכותו חלה התעוררות של כל הדור, הרי הוא ממשיך

להתקיים כאן בעולם הזה וזכותו ממשיכה להגן עלינו.

איפה היו הנשים בלוויה?

סיפרו לי שמראיין חילוני שאל "איפה היו הנשים בלוויה? לא ראינו אותן...!", והמראיין ענה: "איפה היה ר' חיים 94 שנה, לא ראינו אותו... ובכל זאת השפעתו היתה המשמעותית ביותר על ציבור ענק, בכל העולם."

תשובה מצוינת, אבל אני נשארתי עם חומר למחשבה. איפה באמת היו הנשים בלוויה? כל התמונות השחירו מהמון אדם הצובא על מכונית ה"חברא קדישא", על מרפסות ברי המזל המכוונות לנוף הנדיר של רשב"ם, תחת כל עץ רענן וסביב שולחנות הכיבוד שצצו בכניסות הבניינים. פה ושם ניקדו גוונים צבעוניים את הקהל הקדוש, אבל הם היו שייכים לציבורים נוספים שהשתתפו בלוויה וחלקו לר' חיים כבוד אחרון. אלו לא היו הנשים. נו, אז איפה הן באמת היו?

ערכתי סקר קטן, וזה מה שהתברר לי. היו נשים שלא ויתרו וטרחו לנסוע וללוות את ר' חיים במקומות מתאימים לכך. היו נשים שהקדימו לחזור הביתה מהעבודה כדי לאפשר לבעלים להשתתף בלוויה ללא

ובני אדם את סגולתו אשר עשה
אלה העינים על בני ישראל
אלה העינים על בני ישראל
אלה העינים על בני ישראל

שמע ישראל

האמין שיש אלוך אחד בעולם שנאמר אנכי ה' אלוך אשר הוצאתיך
שלא נאמין בשום אלהים זולתו שנאמר לא יהיה לך אלהים אחרים על פני
לייחוד שנאמר שמע ישראל ה' אלוהינו ה' אחד
לאהוב המקום ברוך הוא שנאמר ואהבת את ה' אלוך
להיות יראת הש"י על פניו תמיד לבלתי יחטא שנאמר את ה' אלוך תירא
שלא נתור אחר מחשבת לב וראיית העינים שנאמר ולא תתורו אחרי לבבכם
ואחרי עיניכם

בנות 'שמורה' מבקשות חיים שיש בהם

לעילוי נשמת מרן הגאון ר' שמריהו יוסף חיים בן יעקב ישראל זצוק"ל
והרבנית בת שבע אסתר בת יוסף שלום זצוק"ל

עול. והיו נשים שנשארו בעבודה מאותה סיבה בדיוק... וליבן,
נמצא בצערו של כלל ישראל, באבל העוטף את העולם
בגלימה של יגון ותוגה.

לפני כ-20 שנה, כשהתלבטתי לגבי השידוך שלי, נכנס
אחד מבני המשפחה לר' חיים להתייעץ. ר' חיים ברך שיהיה
בשעה טובה, ומאז הכל היסטוריה... לאחר מכן, כשנתקלנו
בשאלות לגבי חינוך, פרנסה וכדומה, כבר היה לי שליח
ראוי, שר' חיים בעצמו בחר לי, והוא נכנס בעת הצורך לקבל
הכוונה כיצד לנהוג.

ואיפה הייתי אני? אני חिकיתי במתח, בטרם נשברה הצלחת,
בטרם בחרתי בתחום החינוך למרות שקיבלתי עבודה
בתחום הפרסום דווקא. וכן הלאה... הלב ציפה, נרגש
ומתענג מהאחריות שר' חיים נוטל על עצמו לדאוג לנו
ולפנות מתשומת ליבו להוביל אותנו בדרך ישרה. ולאחר
מכן, תחושת השלווה שבהסרת הספק הנחוות כמעטפת
מרגיעה ומגוננת. אח, יש לנו את ר' חיים. תודה לך ה'.

וזה בדיוק סוד הכוח שלנו, הנשים. אנחנו נמצאות במקום
שהלב שלנו מצוי. הכוח להפריד את הרגש ולהוביל אותו
במחשבה למחוזות שאליהם הנשמה שלנו מתחברת ברגע
זה. כל מי שחשה כאב של אובדן בעת שליוו האלפים את
ר' חיים, היתה בעצם חלק מההלוויה. בבית, בעבודה, או
ברשב"ם והמסתעף ממנו. כולנו היינו שם, בהלוויה. מנשימות
את הלב של עם ישראל, ואוטוטו מביאות שוב את הגאולה.

לתגובות: c7613795@gmail.com

טורי המכוניות מימינו ומשמאלו נראים לו כאילו צוחקים לאידו. הכביש עמוס-עמוס והפקק ארוך-ארוך, והוא יושב כאן כמו אסיר במונית העומדת ללא נוהג בתוך הפקק האדיר הזה, תוהה על הרגע האומלל בו החליט להיכנס אל תוכה, ויותר מכך על ההוראה שתןן לנהג: תפעל מונה.

הרגעים חולפים והדקות נוקפות, המונה ממשיך לדפוק באדישות, מעלה בכל 30 שניות את הסכום הרשום על הצג ואת לחץ הדם שלו במקביל. דקות ארוכות חולפות מבלי תזוזה. אצבעותיו של הנהג מתופפות על ההגה לקצבו של שיר לכת בלתי ידוע. נו בטח, הוא הולך לצאת עשיר מהנסיעה הזו....

ברגע של פיצוץ מתפרץ הנוסע בתסכול ושואל את הנהג: אתה בכלל לא עושה כלום עכשיו, אתה לא אז סנטימטר בפקק הזה, על מה בכלל מגיע לך כסף?

והנהג מתחייך בניחותא ומלכסן את מבטו אל הנוסע: חביבי, אילו החיים! אני על ההגה, המונה עובד- אז כל שניה היא רווח!

עדיין מצויים אנו בתוך השלושים. אבלים ודוויים ומתקשים להאמין ולהתנחם. אשד הסיפורים, העובדות, העדויות והמשפטים הנקשרים בדמותו של ר' חיים זצוק"ל רק נותן לנו מושג קלוש עד כמה גדולה היא היתמות ומה עומקה של האבדה. איבדנו, אהה... חסרנו ולא ידענו עד כמה.

בניסיון המתבקש והנדרש מאיתנו בשעה זו, לגעת בשולי האדרת ולקחת עימנו דברים שיהיו נר זיכרון והמשכיות לדורות, דומה כי אחת התכונות הבולטות והמאפיינות ביותר אצל מרן שר התורה זצוק"ל- היא התמידות. בוקר, צהרים, ערב, ערב שבת וחג, חתונות ילדים-נכדים-נינים, אין דבר שמצליח להזיז אותו משגרת ה'חובות' הקבועים. תמידין כסדרם, בכל יום תמיד, ר' חיים והסגנדר, ר' חיים והספר, ר' חיים והחיבור הבלתי ניתן לניתוק לבורא עולם.

תרי"ג מצוות קיבלנו מבוראנו בסיני. תרי"ג הוראות וכללים כיצד לחיות את החיים בעולם הזה בצורה הנכונה והמחוברת ביותר.

יש מצוות של שבת ומצוות של יום חול. מצוות לכהנים, מצוות למלך ומצוות לכלל כלל ישראל. חלק מן המצוות הן מצוות תדירות, המשחרות לפתחנו מדי יום ואף מדי שעה, וחלק אחר של המצוות הינן מצוות יקרות ונדירות, לא כל אדם זוכה לקיימן.

ובתוך מערכת התרי"ג המופלאה הזו - ישנן מצוות שהן כעין 'הפעלת מונה'. אם רק זכית להיות על ההגה - המונה עובד וצובר לך עוד ועוד, בכל רגע ושניה.

כולנו מכירים את המשל המספר על אותו אדם שבא לקנות במכולת סוכרייה פשוטה ששויה עשר אגורות, וביקש לשלם תמורתה בשטר של מיליון דולר. אין בנמצא מוכר שיהיה מוכן לתת עודף משטר שכזה תמורת קניה פשוטה כל כך...

משל זה נותן לנו קצה כלשהו של השגה על ערכה של מצווה אחת. "שכר מצווה בהאי עלמא ליכא" [קדושין טז:] אין דרך לשערך ולתערך את ערכה של מצווה במושגי שקלים או דולרים, מניות או השקעות. אין בשכלו של בן אנוש כוח להבין כמה שכר יקבל על מצווה אחת ויחידה.

(רק כדי להעמיק את ההבנה בעניין- עם ישראל היו שקועים במ"ט שערי טומאה, וזכו ליציאת מצרים באותות ובמופתים מכוח שתי מצוות בלבד!)

אם כן, כמה משתלם ורווחי לתפוס את ההגה ולהפעיל את המונה, בעזרת קיומן של שש מצוות יחודיות. שש מצוות תמידיות, אותן אנחנו יכולים וצריכים לקיים בכל עת וזמן, להוסיף את המחשבה אודותן בכל פעולה שאנו מקיימים, ובכך להעלות את ערכם של כל מעשינו בלי קץ וגבול!

בבית הקטן שברחוב רשב"ם 23 לא היה צורך להכביר במילים על אמונה, האבת ד' ויראת שמים. די היה להיכנס לשם, לנשום את הניחוח שאין דומה לו בעולם, לספוג את הלך הרוח, להתבשם מהקדושה שהיתה שם, עם נוכחות כמעט פיזית, ויותר לא צריך דבר.

לראות את ר' חיים זצוק"ל לומד - הוא והגמרא ואין עוד דבר בעולם, האם אין זה השיעור הטוב ביותר באמונה בבורא עולם?

לראות את הרבנית ע"ה מחבקת באהבה כל בת ישראל שעוברת שם- ויש מאות כאלה כל יום, מתפללת כל תפילה במניין ברגע הראשון שניתן, מפרישה חלה לזכות רשימה אינסופית של שמות... כלום צריך עוד לדבר על אהבת ד'?

לשמוע את התאורים המפעמים על ר' חיים זצוק"ל שרוצה דירה קטנה כדי שיוכלו לבדוק בה היטב את החמץ, שלא נכנס למטבח מעולם- מלבד בבדיקת חמץ... נו, הגידו אתם. אפשר שלא להתחזק ביראת שמים?

לעמוד בפעמים מול רוח הקודש המדברת מתוך גרונו של מלאך האלוקים. לראות במוחש איך צדיק גזר וד' מקיים, ולהיווכח כי אין כמעט משפחה אשר אין באמתחתה מופת,

פסק או ברכה שהתקיימה במדוייק. האין זה גילוי שכניה?

עומדים בפעמים מול מסכת החיים הזו. מול נר התמיד הדולק ומאיר בלי לחדול. מול הרוח המנשבת בין כתלי הבית ומרומת כל מעשה גשמי לרוחני ונצחי. ויודעים ש...כן. גם לנו יש דרך לאחוז בקצה הקצה של צורת החיים הזו. גם אנו יכולים לעלות על המסלול הזה, להפוך את חיינו בזה ובבא לחיים אחרים. להעלות עוד ועוד את ערכם.

שעת צהרים. את בדרך חזור מהעבודה. עייפה עד דמעות, המוח משותק אחרי 8 שעות עבודה, הפה יבש והעינים נעצמות. אפילו מלמול פסוקי תהלים הוא מעבר לכוחותיך כרגע. מה כן? לחשוב זה כן אפשרי? לנסות להצליח לשניה את הראש ולומר לעצמך בשקט או בקול: כל מה שכאן סביבי נברא על ידי ד'. הנוף, מזג האוויר, השכל האנושי וגם העייפות. את הכל ד' ברא ועל הכל הוא משיגה בכל רגע ורגע. שניה אחת חסרת השגחה - ולא יישאר כאן דבר.

הנה, קְיַמְתָּ מַצְוֵה תְּמִידִית. תשאירי את הקובץ הזה פתוח והמונה שלך ממשיך לדפוק לך...

את רוצה להכניס מאכל לפה, להוציא מילה מהפה, לצאת לכמה דקות על חשבון זמן העבודה, להיכנס למקום (פיזי או וירטואלי, מציאות קיימת או מדומה) שאין דעת חכמים נוחה הימנו, לעלות על משהו, לרדת על משהו. אבל- לא.... נזר אלוקיך על ראשך ואת נמנעת. עברי אנוכי ואת אלוקי השמים אני ירא... ה, גם עכשיו את על ההגה!

את יושבת בעבודה. המחשב שלך מוגן, מסונן היטב בסינון מהודר, ודאי, מה השאלה!?

וואו, יכול להיות שברגע זה ממש את מקיימת מצוות "ולא תתורו"!!...

את רוצה להתקבל לעבודה נחשקת. היא מתאימה לך מכל הבחינות, ממש כמו כפפה ליד. אם הַחֲבֵרָה תמליץ והמנהלת תתרשם וְהַחֲבֵרָה תהיה מעוניינת והראיון יצליח אז.... את עוצרת בשניה הנכונה. מאמינה בד', בורא העולם האחד והיחיד, המנהיג לכל הברואים. שהוא לבדו עשה-עשה-ויעשה לכל המעשים. לא צריך להזכיר, אין עניין לעזור, דחיפת העגלה מאחור או נשיאת השק על הגב בזמן הנסיעה הינה פעולה מגוחכת, מיותרת וחסרת אמונה.

ולא רק בפרספקטיבה של עולם הבא עסקינו. כל חיי העולם הזה שלנו מקבלים פנים חדשות כאשר מוסיפים להם ערך מוסף שכזה.

הרב פינקוס נהג לומר תמיד: כאשר ילד צמא מבקש לשתות בזמן לחוץ של ערב שבת, גם הקדשת שניה נוספת כדי למהול לו מעט תרכיז מתוק במים הינה בגדל של 'דבקות בד'!

ועל זו הדרך- כל סנדוויץ' מרוח בגבינה הוא פיסה של אהבת ד' והודמנות לשמח את ילדיו, כל אמירת 'בעזרת ד' - היא אמונה בבורא עולם וביחודו, כל אמירת פרק תהילים בעת קושי או מצוקה היא שילית האמונה בכל כוח נוסף וזולתו יתברך.

אח, אילו חיים הם!

ואם את הולכת בהתרגשות לברך ברכת האילנות כבר בראש חודש ניסן (ולא, את לא מאלו שמראה הבחורים החוזרים לישיבה מזכיר לך את היום האחרון לאמירת הברכה החד שנתית הזו), והלב שלך מתרונון ומלא בתודה לד' על האילנות הנפלאים שברא לנו. או שכבר ב-16:45 של שעון קיץ את מתפללת מנחה, אפילו שהשמש עוד עומדת ברום השמים, כי המילים של התפילה כבר עמדו לך על קצה הלשון.... אז הנה. את אוהבת ד'! את מחוברת למי שברא אותך ומקיים וזן ומפרנס ומכלכל ונותן ומעניק ו.... וזו גם מצווה תמידית שאפשר לקיים בכל עת ושעה במעשים וגם במחשבות!

ואם תרצו- זהו גם סוד ההבדל בין חיים של 'מלכתחילה' לחיים של 'טוב, נו...! בין רצף ימים שדומים כולם זה לזה ברוטינה אחת ארוכה - לבין חיים של התחדשות, של התלהבות, של מציאות וגילויים חדשים בכל יום מחדש.

זה סוד ההבדל בין חיים של רב חיים זצוק"ל והרבנית ע"ה - לחיים סתם.

זהו סודם של 'חיים שיש בהם'.

את החלל שנוצר חשנו כולנו בלבבות.
גדול כל כך, עמוק כל כך, רחב כל כך.
הסמיכות לפטירתו של הצדיק מדגישה
את החסר.

וגם-

מחייבת.

מחייבת אותנו לקום ולעשות מעשה,
לנסות למלא את החלל.

האם יש מי שיכול למלא את החלל?

מי אני שאדע...

אבל יש משהו שודאי מסייע -

שכל אחת תמלא את החלל בכוחה
היא.

אם כולנו נתאמץ, ודאי שתהיה
משמעות גדולה לעליה הרוחנית
שתגרם בעולם.

זאת הדרך שלנו הכי בטוחה, לבטח
את העיר,

הארץ,

והעם כולו...

והדרך לשנות אותה - היא בדרכים
רוחניות.

השתדלות צריך רק בגלל שזאת דרך
העולם שה' מבקש מאיתנו - לא בגלל
שזה מה שבאמת משפיע...

הנה, פתאום אנחנו מגלות שהכהן הוא
זה שיש בידו הכח להסיר הנגע. בבגד,
בבית או בגוף. כן! רטיבות בקיר, או
פצעים עמוקים בעור - זה עניין רוחני
בהחלט.

הפיגוע המחריד השבוע בבני ברק זה
עוד הצצה.

והפעם, הצצה עצובה, טראגית וכואבת.
מאז ומתמיד ידענו שבני ברק היא עיר
מוגנת.

בחסדי שמים הפיגועים לא היו מנת
חלקה, והטילים - לא חדרו לתחומה.

זה לא קורה סתם!

זה כח של תורה שחפף על העיר...

כמו שעורר על כך מרן ראש הישיבה
הגאון רבי גרשון אדלשטיין שליט"א -

חסר לנו ר' חיים...

כמה פעמים זכינו
לראות מבטים מלגלים
מכאלו שלא זכו להבין
"תורה" מה היא, על הפאנטיות שלנו
באמונה ובהליכה הבלתי מעורערת
אחר דעת תורה?

ואכן, בעיניים בשרניות זה לא מובן
בכלל... יש רטיבות בקיר? תזמינו
אינסטלטור! יש חור בבגד? לכו לחייט!
יש חוליא? נו... בשביל מה יש רופאים?...

נכון. הקב"ה ברא לנו עולם "נעלם"
העטוף בטבע. יש התנהלות טבעית
בה יש מקום לרופא, אינסטלטור וחייט.
אבל כל זה רק ז'ירטואלי.

העולם האמיתי מתנהל במישור אחר
לגמרי... המציאות היא רוחנית לגמרי.
הכיסויים שלה מצריכים התנהלות של
דרך הטבע.

תורת הנגעים מאפשרת לנו הצצה
נדירה לעולם האמיתי

לעולם שבו בדבר ה' שמים נעשו,

לעולם שכל המציאות היא רק בידיו
יתברך,

התייצבו וראו / תמר הלר לעילוי נשמת אבישי יחזקאל הי"ד

"ויאמר משה אל העם אל תיראו
התייצבו וראו את ישועת ה' אשר יעשה לכם היום"

התייצבו וראו
גם אם יאוש כבר עטרך
התייצבו וראו
גם אם הגל כבר נטרך
אם שונאים יהמו
ועיניכם דמעו
התייצבו וראו!

התייצבו וראו
גם כשקרר קע נשמטה
התייצבו
וראו חשכה עבותה
התייצבו
אם סכקות לב קרעו
התייצבו וראו!

התייצבו וראו
אם כדור ללא כתבת נפלט
התייצבו וראו
איה יהיו עריכם למקלט
אוחזי קשת מולכם
לא ירו -
התייצבו וראו!

התייצבו וראו
גם כשאין יציבות או מוצא
התייצבו
וראו שתופר העצה
התייצבו
אם עמדו לכלות, אל תיראו -
התייצבו - וראו!

התייצבו וראו
אם תינוק בית רבן קול ישא
התייצבו וראו
אם צרות כבר מלאו המכסה
אם פועה הכבשה
רק הרפו
ודעו -

התייצבו וראו!
התייצבו וראו
גם עבד עולם - יגאל
התייצבו
וראו כי גבר ישראל
זה היום לו קוינו,
זה הוא,
התייצבו וראו!

איזה מלך שייפאלז...

נבלעו בשגרת החיים, לגאולת מצרים- שהיו בה ניסים גלויים וסדרי הטבע שונו לגמרי. עמ"י מתייחד משאר האומות בכך שהוא מונה את חודשי השנה לפי מהלך הלבנה ולא לפי החמה. הסיבה לכך היא שאומות העולם מונהגות על פי חוקי הטבע, ללא כל שינוי והתחדשות, כמו החמה, שגם היא קבועה מבריאיתה. עם ישראל, לעומת זאת, מונהג על פי התורה שקדמה לחוקי הטבע, והיא משתנית ומתחדשת בכל עת לפי מצבו של כלל ישראל. כמו הלבנה המתחדשת בכל חודש, ומסמלת הנהגה על-טבעית. יחד עם זאת, אנו מצויים להשוות את לוח השנה במידת-מה גם לימות החמה על מנת שהחודש שבו יחול חג הפסח יהיה דווקא בתקופת האביב. חודש העיבור הנוסף אחת ל-3 שנים, הוא לצורך

כשקרן בליל הסדר כשאומר בתחילת ההגדה "כל דכפין ייתי ויכול" כלומר, כל מי שרעב יבוא ויאכל, והרי יודע שישנם עניים ולא דאג להם. עכשיו, כשטרח וסיפק אוכל לעניי העיר הידועים לו, אומר: אם נשאר עוד מישהו רעב- שולחני ערוך לפניו. באופן זה הוא נאמן בדבריו ומקבל שכר גם על אמירה זו כאילו מאכיל גם עכשיו ומשמח לב עניים.

פרשת החודש- חכמים תיקנו שבשבת מברכין של חודש ניסן יקראו גם את פרשת "החודש הזה לכם" מכני שהוא מהווה ראש לכל החודשים. הרב ליוש מביא קשר מפליא מדוע נקראת פרשת החודש בין גאולת פורים- שהיוותה נס נסתר, האירועים הנסיים שאירעו בה

מזל חודש ניסן הוא "טלה", רמז לקרבן הפסח. הטלה היה אלילם של המצרים ובני ישראל ביטלו את כוחו בהקרבתו על מזבח ה'.

שלושה שמות לחודש- התורה מכנה אותו "**החודש הראשון**", כי הוא נמנה ראשון לחודשי השנה, וכן "**חודש האביב**" מכני שבו הצומח וכל החי פורח ומתחדש. אותיות אביב- אב ו"ב, כלומר, ראש ל-12 החודשים. "**ניסן**" משורש ניצן, הוא השם שהעלו ישראל עמם מבבל, וחז"ל דרשו את שם החודש ניסן מלשון 'נס'.

קמחא דפסחא- נוהגים לגבות בימים הראשונים של פסח "מעות חטין" מכל בני העיר ומחלקים אותם לעניים. הסיבה לכך אינה מצד מצות צדקה, שהרי היא נוהגת בכל השנה, אלא דווקא מצד החירות. אדם לא יכול להרגיש חרות בנפשו אם הוא יודע שבסמוך לו נמצאים אנשים מורעבים. וגם, כדי שלא ייחשב

חודש ניסן מכון כנגד כוח האמונה שבנפש, והוא מסמל השגחה ניסית ופרטית. מספרים על חסיד שבשנת בצורת קשה נקרא לבוא לתפילת הגשם. היה זה יום שרבי במיוחד, וכל המתפללים המיוזעים הופתעו מאוד כשראו אותו מגיע עם מגפיים. לשאלתם, הסביר החסיד בפשטות: "זו תפילת הגשם, לא?" כך התחיל "מבחן המגפיים" - כאשר יש בכך אמונה מוחלטת שאינה מוטלת בספק אתה מגיע מצויד במגפיים.

המצב הזה מוכר לכל אחד מאיתנו ממצבי חיים שונים. לדוגמא- אישה עולה בבוקר לאוטובוס בדרכה לעבודה, האם היא מסתפקת אם תגיע ליעדה? הרי אין לה באמת מושג מה עלול להתרחש במהלך הנסיעה, וכך גם בכל שלב במהלך היום. ובכל זאת, אנו חשות ביטחון ועורכות תוכניות מהרגע להרגע בלי לסייג אותם כלל.

תחושת הביטחון הזו היא מצב נפשי מסוים שהקב"ה ברחמיו טבע בנו על מנת שנוכל לתפקד כנדרש ללא חרדות ומתחים מפריעים. ידוע בשם הבעל שם טוב כי האדם נמצא היכן שמחשבותיו נמצאות, וממילא האדם מחויב לוודא שמחשבותיו נמצאות היכן שהיה רוצה להיות. כלומר- הדרך לחיות חיים רגועים ולמלא את תפקידנו הכי טוב שאפשר, היא ע"י התבוננות במציאות בעיניים של ביטחון מוחלט בה, בהבנה שהכל מכון ממנו, והכל לטובתנו ולרווחתנו.

בכוחה של הבנה זו לקרוע לנו את הים ולאפשר לאי של יציבות ושלווה להתגלות בנפשנו. אז אל תגידו אי-אפשר! רק אל תשכחו את המגפיים...

לתגובות: c7613795@gmail.com

השוואת הזמנים כדי לקיים: "שמור את חודש האביב ועשית פסח לה".

יש כאן מסר משמעותי עבורנו- למרות שאנו מונהגים מעל לדרך הטבע, הרי גם חוקי הטבע הם בהנהגתו יתברך ואין בהם חלילה מקרה ומנהגו של עולם...

זוהי גם הסיבה שפרשת החודש מחברת ומקשרת בין שתי הגאולות, הטבעית והנסית, ששתיהן מורות אחת על חברתה שהכל בהנהגתו ובהשגחתו יתברך.

שבת הגדול- שבת זו היתה השבת הראשונה ששמרו עמ"י במצרים ואירעו להם בה ניסים גדולים, ועל כן היא נקראת לדורות "שבת הגדול". ישנן סיבות רבות נוספות, אחת מהן היא משום שמרבים בה בדרשות לשנן את הלכות החג.

ידוע כי "בניסן נגאלו, ובניסן עתידין להיגאל"- אוטוטו התוך מצלצל, זו מרים הקוראת לנו להצטרף לשירה, מוכנות?

נהחרת

היה שקט ביחידה הקטנה.

הילדים שיחקו כנראה בסלון הגדול והמצוחצח של אבא ואמא, יחד עם הילדים של דודי אחיה הגדול ומיכל אחותה הקטנה. מרדכי יצא לבית כנסת אחרי שהדליקה נרות. הוא תכנן להישאר, אבל היא אמרה לו שהיא מתכוונת ללכת לנוח והוא יכול ללכת בשקט, אז הוא יצא בסוף.

כמה זמן עבר מאז? עשר דקות? אולי עשרים?

היא עדיין ישבה ליד השולחן הצר של היחידה. אמרה כבר את התחינה שאחרי הדלקת נרות, רצתה להתפלל עוד, אבל מסך ערפל טשטש את מחשבותיה.

שקט כאן ביחידה, אבל בפגייה של 'הדסה' שוכבים שלושה תינוקות קטנים, כולם שלה, ולפחות אחד מהם בטח בוכה עכשיו.

אלו אחיות נמצאות בפגייה בליל הסדר? היא תכננה לשאול הבוקר, ושכחה.

העבירה מול עיניה את האחיות שהכירה בשלושת השבועות האחרונים.

שרה. רינת. נועה. רחל. תמר. מי מהן נאלצת לוותר על ליל הסדר עם המשפחה ולשמור על התינוקות שלה במקומה?

היא ידעה שלא זאת ההגדרה הנכונה, ובכל זאת הגיעו הדמעות המוכרות לעיניה. בסלון שמעבר לקיר היו שלושה ילדים שלה, בן שש ובת ארבע ובת שנתיים, ובפגייה היו לה שלושה ילדים נוספים בני עשרים ואחד יום.

הילדים שבבית היו לבושים בבגדים חדשים שלא היא קנתה. בחדר השינה של היחידה היו מונחות מזוודות גדולות שלא היא ארזה. היא עצמה ענדה עגילים חדשים, מתנה ממרדכי - שאמא שלה קנתה בשמו.

באף אחת מהלידות הקודמות לא הייתה הפרידה ארוכה וממושכת כל כך, ואף על פי שחזרה הביתה בכל ערב, הרגישה כאילו עדיין לא השתחררה מבית החולים

אחרי הלידה.

היא הייתה עם התינוקות כל יום רוב היום, אך בכל זאת נפרדה גם מהם לשעות ארוכות, וגם כשהייתה שם יכולה הייתה לתת לכל אחד מהם רק שליש מעצמה, או שליש מזמנה.

לרגעים הרגישה שלעולם תקבל ציון בלתי מספיק. התינוקות לא קיבלו ממנה מספיק. הילדים בבית לא קיבלו מספיק. לא היה לה מספיק כוח. לא היה להם מספיק כסף בשביל ההוצאות שעמדו לגדול כל כך, ובבית לא היה מספיק מקום לשלוש עריסות ושלוש עגלות ובגדים וחיתולים ומטרנות לשלושה תינוקות והמון ידיים שיושטו לעזרה וייכנסו לכיורים הצרים, למדפים הצפופים ולמגירות שגם ככה לא ממש נסגרות.

היא שלפה טישו מהחבילה בהיסח הדעת ונגבה את עיניה. הם קיבלו מתנות גדולות כל כך. בפגייה היא פוגשת הורים לתינוקות במצב אחר מאוד משל התינוקות שלה,

”יופי”, אמרה לשניהם. ”באמת רעיון מצוין. איפה שרי ורות?”

”רות נרדמה” ידעה אלחנן לומר. ”שרי משחקת עם הבנות-דודות”.

”ומה סבתא עושה?”

”אני לא יודע בדיוק. היא במטבח”.

הייתה צריכה להיכנס ולעזור קצת. היא ממילא לא נחה וכלום לא יקרה לה אם תניח קצת חסות בקערה או תפרוס תפוחי אדמה.

”לא נראה לי שאת צריכה ללכת לשם”, הבין מרדכי בלי שאמרה מילה. ”התפילה ארוכה יותר משבת, ואת יכולה עוד להירדם. וגם אם לא, לשבת כאן בשקט זה זו גם מנוחה. ועוד תצטרכי את הכוח בהמשך הלילה. חג שמח!”

”חג שמח! חג שמח, אלחנן. שתהיה לכם תפילה טובה!”

הם יצאו.

היא החליטה לנסות להירדם, ושישים אצבעות קטנטנות התנופפו מולה כאשר משכה את השמיכה מעל לראשה.

כששמעה צעדים חרישיים מתקרבים לכיוון החדר, לא ידעה האם נרדמה ולכמה זמן. שרי עצרה במרחק פסיעות אחדות ממיטתה ושאלה בלחישה: ”אמא? את ישנה?”

שיפנו אותה לחג ולשבוע שלפניו. אולם כמו יתר המשאבים, גם העזרה לא הספיקה. הילדים כבר רצו את אמא, וגם היא כבר רצתה הביתה. הביתה ממש, לא רק לשינה קצרה.

אך כשחשבה על המשמעות של השגרה החדשה, הסתחררה לגמרי. היא באמת מסוגלת להביא הביתה את כולם ולגדל אותם יחד? ומה יהיה אם רק תינוק אחד או שניים ישתחררו? איך תתחלק בין מי שבבית למי שעדיין בפגייה?

בום!

דלת היחידה נפתחה. אלחנן פרץ פנימה, נלהב. אוטומטית הושיטה את ידה כדי להכניס את החולצה למכנסיים. למרבה ההפתעה, הוא לא התנגד.

”אני הולך עם אבא לבית כנסת!” הודיע לה. ”באתי להגיד לך שלום וחג שמח”.

”הולך עם אבא? לערבית?” התפללה. ”הוא לא יצא כבר מזמן?”

”הוא חזר לקחת אותי. הוא אמר שמתפללים הלל וכדאי לי לבוא”.

”נכון”, מילא קולו של מרדכי את הכניסה הצרה. ”נזכרתי שמתפללים הלל בערבית, ושאלחנן כל כך אוהב שירים של הלל. אני חושב שלכבוד ליל הסדר הוא יכול להגיע לבית כנסת”.

כאלה שבכלל לא מתחילים לדבר על שחרור, או שיודעים שהתינוק שלהם לעולם לא יהיה בריא לגמרי.

מיד אחרי הלידה, כשעוד הייתה חלשה ותשושה, הרגישה עשירה מאוד. התינוקות נולדו בריאים ושלמים ואפילו לא קטנים מאוד, הרופאים והאחיות יצאו מגדרם נוכח הפלא, המשפחה עטפה אותם בחיבוק נלהב וחגיגי, והסביבה כולה התרגשה איתם. במחלקה ידעו כולם שהיא ’האמא של השלישייה’, והיא עצמה כמעט סובבה את הראש כדי לראות למי מתכוונים.

היא? אמא לשלישייה?

בבת אחת גדלה המשפחה שלה פי שניים! מהורים לכמה קטנים, הפכו היא ומרדכי להורים למשפחה גדולה ומבורכת, וככל שהתכוונה, לא יכלה להכיל את המציאות החדשה.

אבל די מהר החלו החששות העכשוויים, הדאגות מפני העתיד, התשישות והעומס הרגשי, לעמעם את הבשורה. המשפחות שלהם המשיכו לעזור כל הזמן, אחיות וגיסות הגיעו אליה הביתה וניקו וכיבסו ובישלו או לקחו את הילדים אליהם, הן קנו בגדים לפסח וגם פינו את המטבח מחמץ גמור וכבר לפני חודשיים סיכמה אמא עם הזוג ששוכר את היחידה שלהם

”אני

נחה, מותק.

את צריכה משהו?”

”לא, רק רציתי לראות אם את ערה.”

משהו נצבט בתוכה. האימהות של בני הדודים יושבות על הספה או עובדות במטבח, ואמא של שרי שלה נחה. כמה יכולים תינוקות שטרם הגיעו הביתה לפצות על אמא חסרה?

היא התיישבה ומשכה אליה את שרי.

”אני ערה, נהדרת שלי. איך אצל סבתא? כבר מאורגנים? יש לי מה לבוא לעזור?”
”עכשיו סבתא ושושי ומיכל מתפללות”, משכה שרי בכתפיה. ”יש לך כוח להתפלל? כדאי לך. תתפללי שהתינוקים כבר יבואו הביתה ולא תצטרכי לנסוע אליהם כל הזמן”.

”אמן! זאת תפילה ממש חשובה. את יודעת מה? אולי באמת אתפלל עכשיו. אחר כך אהיה עייפה מדי ואני לא רוצה להפסיד תפילה של שלושה רגלים”.

שרי לא שאלה מה זו תפילה של שלושה רגלים. היא נעלמה משם, מרוצה מהסטטוס החדש שלה. ’אמא מתפללת’

כנראה טוב בהרבה מ’אמא נחה’.

היא פתחה באיטיות את המחזור.

אמרה את ברכת ’מעריב ערבים’ ו’אהבת עולם’ וקראה קריאת שמע.

ניסתה להתכוון. להתרגש, אך גם כשנעמדה לתפילת שמונה עשרה חשה שהדברים הרבים המונחים על ליבה אינם מצליחים לפתוח אותו, אלא להיפך.

רק כשאמרה ”אתה בחרתנו”, הציף אותה משהו פתאום ושטף את הכול.

השם, אתה בחרתנו מכל העמים, אבל לא רק אז, נכון?

המחשבה הייתה חדשה והגיעה מעצמה. לא היו אלה דברי חיזוק או עידוד כמו אלה ששמעה כה רבות לאחרונה, אלא אמת ברורה שבאה מתוכה, חזקה כמו משענת ומנחמת כמו לטיפה.

אתה בחרת אותנו, אותי ואת מרדכי, להיות הורים לשלוש נשמות חדשות שנבחרו גם הן - לרדת לעולם יחד. אתה בחרת אותי להיות אמא שלהם, כמו שבחרת אותי להיות אמא של אלחנן, של שרי ושל רות. כך עלה מלפניך, שמכל הנשים שאני מכירה, דווקא אני אהיה ’האמא של השלישייה’.

בחרת בי כי אני מתאימה. כי זה מתאים לי. כי ככה נכון וטוב לנו. לי, למרדכי,

לתינוקות ולילדים הגדולים.

אתה בחרת בי, למרות שאולי אין לנו מספיק כוח ואין לנו מספיק כסף הבית שלנו לא מספיק גדול.

בעצם, כנראה שיש לנו מספיק.

שוב הרטיבו דמעות את לחייה. היא עדיין לא יודעת איך תסתדר עד שהתינוקות ישתחררו, ואיך אחר כך, ומה תעשה אם רק אחד או שניים מהם ישתחררו והאחר או האחרים יישארו בפגייה. היא לא ידעה מה צורה תהא לכיכר שנולדו איתה התינוקות ואיך יתרחב הלב שלהם מספיק, וכמה ואלו מחירים ישלמו הילדים הגדולים ומתי תוכל לחזור לעבודה ומה צופן העתיד לה ולתינוקות ולכולם.

היא לא ידעה כמעט כלום, אבל ברגע ההוא די היה לה לדעת שהוא בחר בה, ורצה בה, ואוהב אותה.

במקום כלשהו ידעה שעוד יהיה עליה להתאמץ כדי לזכור זאת בזמנים אחרים שיבואו, אבל עכשיו הייתה הבחירה בהירה, ושום ספק, חשש או דאגה לא היו חזקים ממנה.

כשביקשה ”והשיאנו”, הוסיפה תפילה מיוחדת שתזכה לקחת עמה את ברכת המועד שהשפיע עליה השם הטוב בתפילה הזו.

ואחר כך אמרה הלל.

בוחרת לחגוג

מחוגים -

אני בוחנת את המטבח שלי. חולו של מועד, שעה שבין ארוחת בוקר לארוחת צהרים. שעה דו ספרתית אמנם, אך לא הרבה זמן חלף מאז קמתי מהמיטה ומהספר שמונח עליה שנקרא עמוק אל תוך הלילה.

סוף סוף חופש. היה ערב פסח קשה. ולא רק לי,

השולחן המתקפל - עמדת העבודה הביתית שלי הפכה כבר בה' ניסן לשולחן החמץ, ואני נאלצתי להתמקם מחדש בחדר השינה ללא עוגיות (נקי כבר משבט!) בעמדה פרוביזורית, ה זקוקה (ואני יחד איתה) לתמיכה ללא הפסקה.

כל בני הבית ידעו ש"אמא בעבודה, ואסור להפריע", אך כל מיני התייעצויות דחופות, שאלות ומשאלות בכל זאת הצליחו להסתנן מבעד לדלת הסגורה ולעבור את מחסום האוזניות.

וגם אני, מצאתי עצמי לא מצליחה להתנתק. יוצאת רק לרגע לבדוק מה מצב ההספקים, לפרגן, לעודד או לנזוף. ולקוות שהלילה בכל זאת אצליח לישון בשעה סבירה.

עכשיו במטבח העטוף - הכסוף, אני מנסה להוריד עטיפות מעצמי.

לתת לשמחת החג לחלחל בי, לשכוח, להשתחרר.

הבבואה שלי משתקפת בנייר הכסף. מעוותת.

חגה במעגלים -

בחור הישיבה שלי יעשה "סיום" היום בארוחת צהרים, כך הודיע לי חגיגית אתמול בערב.

חיבקתי אותו, והבטחתי לו את הארוחה הפסחית הכי טובה שיכולה להיות. הוא היה מרוצה. הלך ללמוד שוב את הדף האחרון במסכת.

בינתיים אני מסתובבת במטבח, בפסח הוא קטן יותר מתמיד, ושקי תפוחי האדמה מקטינים את נפחו עוד יותר.

האמת שאני לא מאוד רגילה להכין ארוחות צהרים.

בעלי אוכל בכולל, הגדולים בישיבות והקטנים בצהרונים. כך שהפגישות שלי עם המטבח לפרק זמן ארוך ומשמעותי יותר מתרחשות בעיקר לקראת שבת.

כעת אני מוצאת את עצמי מסיימת לקלוף

ביצים קשות, לרסק עם אבוקדו ולחתוך עגבניות ומלפפונים עבור הקטנים, וכבר מתייצבים הגדולים לאחר תפילה ארוכה ומבקשים את שלהם.

והמשמעותי ביותר - ארוחת הצהרים שדורשת היערכות מיוחדת.

ארוחה חגיגית, מיטב המנות. זמן גיבוש מקסים בין בחורי הישיבות לאחיהם שבבית. דברי תורה, שירי חג ורוב נחת להורים המאושרים.

אז למה אני מרגישה עייפות גדולה שפושטת בי, כשאני קוטמת ראשי קישואים גדולים?

החסות במסננת הייבוש מזילות דמעות רטובות.

לחוג או לחגוג? -

הכמיהה שלי לחופש היא הכי מוצדקת בעולם.

אני עובדת ועובדת, ועוד פעם עובדת. נישואי הילדים הקרובים מצמצמים במידה ניכרת את ימי החופשה בקיץ שנלקחים בצורה מינימלית מחמישי לראשון.

כמה אני מחכה לחול המועד, לימים המקסימים הללו של חג וחגיגות.

אני באמת רוצה לחגוג.

בשביל מה אני טורחת כל החיים? מה המטרה של המרוץ המטורף הזה? ממה אני אמורה לקבל כוחות, להיטען, להתמלא... להיזכר באמצע יום עבודה עמוס, לחייך לעצמי, להודות, ולהמשיך הלאה בשמחה?

כל חג הוא כמו תחנת דלק, הסביר אתמול בעלי בארוחת צהרים, לא רוצה שהדלק שלי יהיה מורכב מפשטידת בטטות או חזה ממולא.

המטבח הזה חונק אותי, נייר הכסף משקף הכל בכפולות, וגם מתכוני העוגות שעדיין לא אפיתי מנופכים מולי באצבע מאשימה.

אחיו הגדול של המסיים נכנס למטבח, וכמעט גומר את השקדים המסוכרים.

ביאוש רגעי אני חולקת איתו את המחשבות, מספרת לו על הרצון לא רק להימנע מעבודה, אלא גם לקבל כוח. משתפת בערב פסח קשה ומתיש, ועל חלומות לחול המועד נינוח וכיף. מתוודה באוזניו שאני לא באמת חוגגת רק באמצעות המטבח.

הבכור שלי והקשר המיוחד בינינו גורם לו להקשיב עד הסוף. אני מקבלת הבטחה נמרצת לתשובה בארוחת צהרים, ואחרי

עוד חופן שקדים הוא פונה לחפש אותה. מלווה אותו בחיוך, מתחילה לקבל כוח...

חוגגים -

באמצע המנה העיקרית קם הבכור, מברך את אחיו על הסיום המרגש ופונה לאמא שלפי הגדרתו גם "מסיימת" וגם "מתחילה" בחול המועד הזה, ואפילו כמה מסכתות.

אני זוקפת אוזניים תמהות. הוא מסביר שאמא בימים הללו לא רק 'לא עובדת', אלא הרבה מעבר. היא עסוקה כל כולה ב"לא לבזות את המועדות". היא בוחרת בכך שוב ושוב בכל ארוחה מחדש, עריכת שולחן או פינוי, בכל אפיית עוגיות מתפוררות.

היא מחליטה גם לסיים לעבוד, ומעבר לכך, להתחיל! להתחיל להשרות אוירה חגיגית ושמחה. להיות כל כולה נוכחת עם הילדים, להשקיע בהם, להיות אמא של חג ושל מועד.

הוא מקשר את ה"וורט" לחקלאים שאינם בוחרים רק לשבות בשנה זו, אלא מחליטים במה למלא את השביתה שלהם. כמה חשוב להם להתמלא בתורה בשנה זו, להיטען ולקבל כוח לעוד שש

שנים אינטנסיביות שיגיעו. לסיום משמיע את דבריו של הגאון הרב משה שטרנבוך שליט"א: **"צריך להסביר לחקלאים ששמירת השמיטה הולך יחד עם לימוד התורה. לא מחזיקים אותם רק כדי שישמרו שמיטת הארץ, אלא כדי שישמרו 'שמיטה כהלכתה'. ושמיטה כהלכתה הוא יחד עם לימוד התורה! כמו שכתבו מפרשי התורה בביאור הפסוק 'ושבתה הארץ שבת לה' - שתכלית שנת השמיטה הוא שעובד האדמה יפריש שנה אחת בכל שבע שנים לעבודת ה', ובזה יתקיים 'שבת לה'". ובוודאי כל חקלאי לפי כוחו מסוגל ללמוד איזה חלק בתורה הקדושה, ולא יבטל זמנו להבלים כדי שיהיה לו תועלת משנת השמיטה".**

בעלי פוצח בשירת "אשרי מי" וכל החבריה מצטרפת.

מקיפה את השולחן הגדול, חווה את העוצמה, חוקקת עמוק פנימה על לוח הלב מטרות אמיתיות, יומיומיות וחגיגיות. בוחרת להיות מורת דרך בכל תחום למשפחה שלי. מתרגשת מהתחלות ומסיומים. מודה עליהם.

ולא רק בפסח.

הלוואי.

130 בנות לחצו על הכפתור "את שווה את זה והרבה יותר!" ושריינו לעצמן מקום בשבת הנבחרת, ארזו מזוודות והניחו בצד את מרוץ החיים השוטף למנוחת נפש ומילוי מצברים. שבת של קרבת אלוקים במלון "ליטוב" בירושלים - נופש לנשמה, קרבה ורוגע. שתתחזק ותהיה לה "שמחת עולם".

כבר בשעות אחה"צ של יום חמישי החלו הבנות למלא את לובי המלון, כשצוות השמורה המסור מקבל אותן בחיוך ומפנה אותן לחדרים המושקעים הערוכים בטוב טעם ובקבלת פנים חמה, עם מיטב ערכות התוכן והמיתוג של "שמורה".

לאחר פסק זמן מפנק של נופש והתאוורות במלון ובסביבתו, התכניה העשירה התחילה בסדנת אפייה מרתקת של חוי הימלמן (כן, מהמתכונים האהובים של "חלקנו"). בחדר האוכל

התיישבו כולן סביב השולחנות כמכרות וותיקות ואוהבות, ואולי בעצם כמשפחה אחת. להחיבור לשמורה עצמו יצר קשר מייד וחסם בין כולן, וחדר האוכל התמלא בחיוכים והכרויות מרתקות. המתכנתת עם המורה, יועצת המס עם הגרפיקאית - כולן מצאו ביניהן שפה משותפת, הרי לכולם אותו רקע ואותה

מטרה. הרקע - שמורה, המטרה -קרבת אלוקים...

אחרי ארוחת הערב העשירה והמושקעת כובו האורות באולם לתכנית מיוחדת בהנחייתה של רוחי קליין עם העוצמות והעומק, אסתי בר נתן בשירתה המרגשת עם קלידים וקלרינט, וכמובן הגב' לאה ראם בקטעי זכרונות מרגשים ותובנות עוצמתיות כצידה לדרך.

בבוקר לאחר תפילת ר"ח ושירת הלל מאוחדת, המתינו האוטובוסים לנסיעה לקבר שמואל הנביא. תפילת מוסף חמה נישאה במיקום ההיסטורי והמסוגל, וארוחת בוקר מושקעת נאכלה בחוץ על רקע נופה המרהיב של ירושלים הפרוש מכל עבר. לאחר סיור מודרך ותצפית מרהיבה בליווי בתיה מדריכת הטיולים, המשכנו ליעד הבא- הכותל המערבי, לשפוך תפילה ביום הגדול ר"ח אדר. עלינו

למרפסת ממול שריד המקדש, ממנה נראו הכותל ורחבת המקדש, הכפרים הערביים ועדויות החורבן. באופק אף נראו הרי מדבר יהודה וירדן - המסלול שעשתה השכינה כשגלתה עם ישראל. ברוריה גרין ריגשה את כולן עד דמעות בתאוריה על הגאולה הקרובה ועל הרצון הגדול של ד' לשוב אלינו. רעיון

והיתה לה שמחת עולם

מחנה חורף הנבחרת תשפ"ב
מאת: נעמי ב.

מזל-טוב

לאביגיל פראגר

שביד רמה חולשת על מגוון ערוצים
בשמורה בכשרון נדיר, במסירות אין
קץ, בלב רחב ובמאור פנים

לרגל הולדת הבן, תזכו לגדלו לתורה,
לחופה ולמעשים טובים
ותרוו נחת ממנו ומכל המשפחה

*בנימיה אישית, לטובת מפר לכוונתיה
ותכל אחלור אינו במארה אלמורה*

מזל-טוב

ליעלי פרל

המתנדבת המסורה והנמרצת

לרגל אירוסייך, יהי רצון שתזכו
להקים בית נאמן בישראל
מתוך בריאות הגוף, רחבות הדעת
ושמחת הלב.

מזל-טוב

לרחלי אסולין

מפיקת הבית הדגולה של 'שמורה'
אשר תודות לה קנו אירועי 'שמורה',
את שמם המיוחד...

לרגל הולדת הבן, תזכו לגדלו לתורה,
לחופה ולמעשים טובים ותרוו נחת ממנו
ומכל המשפחה.

מרתקים, וקירוב הלבבות יחד עם קטעי השירה הביא אותנו לפסגות
חדשות.

בבוקר לאחר סעודת שבת גדושה ומלאה לגוף ולנשמה, זכינו בעוד
שיחה מרתקת של הרבנית דיסלדורף על מהות ההנאה, שביעות רצון
וסף ההנאות, שיובילו אותנו לשמחת עולם אמיתית.

לאחר מכן פרשו הבנות לטייל, לפטפט, לנוח, או להשתתפות בקבוצות
שיח מיוחדות, בהנחיית הרבנית דיסלדורף והגב' איזנשטיין.

לקראת סעודה שלישית התאחדו כולן סביב שולחן אחד ענק, בכיסופין
וערגה של שעת רעוא דרעוין. תוך ניצול כל רגע של 'ביחד' נסחפו כולן
בשירה אדירה, שירי נשמה ותפילה כשהרבנית דיסלדורף והגב' לאה
ראם משלבות רעיונות של קרבת ד' ושיתוף בהתמודדויות מהחיים בין
השירים. האור כבה, הבזקי פלאש המצלמה האירו את האפילה, שבת
כבר יצאה. וכולן? עוד שיר ועוד רעיון ומשפט מחזק, מעגל גדול סביב
השולחן של "השיבנו ד' אליך", שירי אהבת ד' ושמחה אמיתית עם תיבול
שירי פורים. עד שאמרו להן "רבותינו, עוד רגע ועובר זמן ברכת המזון..."

לאחר הבדלה ותמונה משפחתית גדולה ומאוחדת למזכרת, חזרנו
לאולם להרקדה סוחפת. מעגלים מעגלים של שמחה, אור בעיניים,
סוללות בהטענה מלאה ואנרגיה וחום שיכולים להתהוות רק ב'שמורה'.

עוד שעה ארוכה נשארו הבנות באולם, מדברות, מחייכות, מודות בחום
ללאה היקרה ולצוות המסור שהפיק שבת מדהימה שכזו, ובעיקר
מסרבות להיפרד מההווי, האוירה הרוח והכח שילוו אותן לעולם. והיתה
להן שמחת עולם.

בשלוחה 2<7<3
שיחות לחג

פסח בעין יהודית

בשלוחה 1<7<3
שיחות לערב פסח
לעקרת הבית

הרב מנחם שטיין

3 מועדי ישראל מול 3 שלבי גדילת העם היהודי

הרב יחזקאל מנת

קושיות בחיי היהודי

הרב חיים רייך

חמץ ומצה

הרב ישראל גולדווטר

ליל הסדר והקשר המיוחד לאישה העובדת

הרב חנוך דרורי

חירות הנפש

הרב פנחס ארלנגר

חג החרות

הרב פנחס ברייער

חייב אדם לראות עצמו- נקודת הבחירה

הרב יעקב קמפה

שלא חיסר! ללמוד מ"ברכת האילנות"

הרב אשר דרוק

אמונה - "והשבות אל לבבך"

הרב שמואל אלפא

רגע של הכרה. התחדשות בלילה אחד

הרב צביאלי בן צור | הרב יעקב שווי

גב' תרשיש

הסדר שביליל הסדר (3 חלקים) |
חד גדיא (3 חלקים) | בל יראה ובל ימצא

גב' וינטר

חד גדיא

גב' שפיצר

בזכותם נגאלו

גב' בוימל

חג הנשים והכח שלנו

הרב נויבירט

פסח כהלכתו -
נקיון וביעור חמץ

הרב ישראל

גולדווטר

אבק זה לא חמץ

הרב פנחס

ברייער

חינוך - הכנות נעימות
ואווירה רגועה

גב' מלכי

קניגסופר

התארגנות כלכלית
לפסח (4 חלקים)

גב' יעל זלץ

ייעוץ ארגוני לקראת
פסח (3 חלקים)

גב' חיה שפירא

טיפים לערב
פסח

מאגר עשיר של הרצאות השמועה לחודש ניסן ולחג הפסח

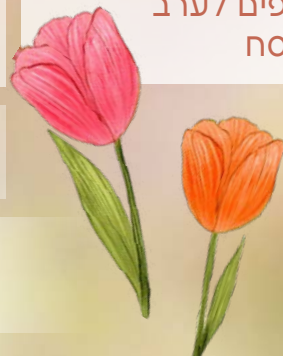

**פסח
ממנה
יש שמזינה**

✿ האזנה חינם לשותפות ✿ חלק מהתכנים נמצאים גם בשלוחה הפתוחה

02-644-0292
עכשיו בשלוחה 7<3<2

שיחות נוספות בקרוב
(גם בשלוחה 1) שווה לעקוב!

אנעמי

מרחבי

02-644-0292

בשלושה 5 < 9 השיחות נמצאות גם בשלושה הפתוחה

הרב מנחם שטיין שליט"א

גדולים צדיקים סיפורי הוד ומסרים לקחת איתנו

הרב ישראל גולדווסר שליט"א

שביבי הוד וצידה לדרך אהבת תורה,
אהבת חסד, מוזמנת לאסוף!

הרב חנוך דרורי שליט"א

מה היה כוחו של מרן זצוקללה"ה תמצאי בתוכך את הכח הזה

הרב מרדכי פיש שליט"א

ללכת בדרכיו

כשמלווים במילים - זה מלווה גם כשאנחנו כבר לא בשטח.
ומה הכי חשוב להקב"ה

הרב צביאלי בן צור שליט"א

להגדיל תורה ולהאדירה

עכשיו היא מונחת בקרן זוית אל תשאירי אותה שם!
כל הרוצה ליטול - יבוא ויטול

הרב שמואל פולק שליט"א

יש לך אפשרות לגדל גדול הדור הבא!
כדי להיות טהור צריך להיות "נולד על ההר"
איך יוצרים את ההר הזה?

שיחות נוספות יעלו בהמשך. כדאי לעקוב

מי חיה תע מי חיה תע

שיחות חיזוק

והתעוררות

בעקבות האב"ל הכבוד

על מרן שר התורה זצוקללה"ה

שמורה
קהילת העובדות החרדיות

נעמי

צביאלי

